

De Moecial

Studententijdschrift van de Vrije Universiteit Brussel in samenwerking met BSG, Studiekring Vrij Onderzoek en Dienst Cultuur 16de jaargang - nummer 6 - 9 februari 1999

DILLEMANS VINCERE SCIENTIAM (2)

Commercialisering van Onderwijs en Onderzoek

Volgens Dillemans noodzaakt de komst van de kennismaatschappij de hervorming van de universiteiten. Dillemans vertoog aangaande is echter vrij pamflettair van aard. Hij omschrijft de kennismaatschappij met enkele retorische frasen die niet zouden misstaan in het vertoog van een profet die brood eet. Om wat klaarheid te brengen raadplegen we zijn inspiratiebronnen en werpen we een blik op het universitair leven aan de andere kant van de atlantische oceaan.

Het kennisnirwana van Dillemans Kennis wordt volgens Dillemans de belangrijkste productiefactor en de basis van macht en vooruitgang. De universiteiten spelen een cruciale rol in de voorbereiding van de kennismaatschappij enerzijds, omdat ons volk zich daarna heilzaam zal kunnen optrekken (vormingsgraad, innovierend wetenschappelijk onderzoek) en anderzijds, omdat wij dat met onze grote traditie en morele boodschap van humanitas en solidariteit verplicht [zijn] t.o.v. de vele recent opgekomen en assertief geworden landen (sic). (VGI, p.14)

Dillemans schuwt met andere woorden noch een paternalistisch vertoog, noch een verdoken imperialistisch denken bij de legitimering van zijn project. Argumenten voor die these kennis als belangrijkste productiefactor-erikt Dillemans evenwel niet aan. Evenmin geeft hij aan in welke hoedanigheid de (toekomstige) kennismaatschappij zal verschillen van de maatschappij die wij pakweg de laatste vijftig jaren kennen. Dillemans houdt het voor de omschrijving van de kennismaatschappij bij enkele vage zinsneden als de explosieve groei van wetenschap (VGI, p.15), de stijgende researchcomponent in de nieuwe producten en het toenemend management-know-how voor het bestuur van instellingen en bedrijven (VGI, p.16). Dit zijn weinigzeggende zinsneden die met een ander vocabularium even goed hadden kunnen geschreven worden bij de eerste industriële revolutie. Om zijn vage verhaal over de kennismaatschappij wat kracht bij te zetten ontardaht hij bijgevolg in nietszeggende nonsens en onverholen grootspraak: En uiteindelijk moet deze nieuwe kennis leiden tot een grotere kennis bij de mensheid als geheel, een beter inzicht in de wereld en in de mens en zo zal de vooruitstrijdende wetenschap meeschrijven aan het grote verhaal van de mens, en de bouwstenen van hoop aanbrengen. Nooit in de geschiedenis is die virtuele aanbrenng zo groot geweest (VGI, p.16).

Kortom, de omschrijving van de kennismaatschappij in aantocht is uitermate vaag. Deze vaagheid is echter helemaal niet toevallig. Ze is kenmerkend voor al de termen die regelmatig opduiken in het vocabularium van diegenen die de thesen van Dillemans goed genegen zijn nl. kennis, kwaliteit, autonomie, accountability, excellence ... Kenmerkend voor al deze termen is de positieve connotatie die ze

oproepen. Deze positieve connotatie ontlenen ze aan hun tegengestelde betekenis. Wie kan er nu tegen onwetendheid, afhankelijkheid of gebrekkigheid zijn? Hierdoor zijn deze termen van onschatbare waarde voor politieke doeleinden; ze blijken zeer effectieve slogans. Once these prominent ideas have been connected with other widely endorsed educational principles

zoals het VEV en de ERT, en binnen het OECD¹, dat eveneens voornamelijk het standpunt van de patronen vertolkt. Deze organisaties zijn vrij effectief in hun bestaansredenen, namelijk in het opleggen van de socio-economische agenda aan de politieke beleidsmakers, zowel op Europees als nationaal niveau². Dillemans verhuut deze insparatiebronnen niet. In zijn

recovery is to put them (young people, RR) to a better use (...) educate them to higher standards that better meet employer needs (1992a, p.10). De publicaties van de ERT laten er weinig twijfel over bestaan dat de hervormingen in het onderwijs in het kader moeten staan van de intellectuele bewapening voor een moordende concurrentiestrijd op wereldschaal tussen de drie grote machtsblokken. De ERT klaagt stevast steen en been over de technologische achterstand, of beter, over de gebrekkige Europese deelname in de winsten voortspruitende uit technologische innovatie in vergelijking met Japan en de Verenigde Staten. Europe has developed an acute sense of inferiority about Japan's ability to engineer new products and American flair for moving ideas from the research lab into the corporate budget. "Invented in Europe, patented in the USA, made in Japan" is an old saying which (...) reflects Europe's state of mind (1985, p. 11). Deze achterstand is volgens de industrie te wijten aan een on aangepast onderwijssysteem. Europese bedrijfsmensen zijn bekommerd omdat het onderwijs nog steeds niet volledig is afgestemd op de behoeften van de Europese economie (1995a, p. 11)³

VUB

rapporten verwijst hij zeer expliciet naar de vermoende organisaties. In wat volgt beschouwen we enkel de ERT-publicaties. De ERT laat er alvast weinig twijfel over bestaan dat de kennismaatschappij niet van post-industriële aard is zoals zovelen denken aangezien de bevolking naar steeds betere producten vraagt en aangezien een groot deel van de diensteneconomie zijn wortels heeft in en gestuurd wordt door de industrie (ERT, 1985, p. 44). Net zoals Dillemans zijn ze van mening dat kennis Europa's belangrijkste productiefactor wordt. Europe's only durable resource lies in its people (1992a, p.10) en European industry, as well as the cost structure of its products, has become more knowledge-intensive (1989, p.4). In tegenstelling tot Dillemans werkt de ERT dit wel verder uit. Now that jobs are becoming more knowledge-intensive, the workplace has a growing need which could be filled by institutes of higher education (1992b, p.6) Education is a strategic issue in European competitiveness (1989, p.4). The key to economic

De kennismaatschappij volgens de ERT

Aangezien Dillemans geen klare wijn schenkt inzake de objectieven van zijn plannen -waarschijnlijk om de politieke gemoeders niet te zeer te verhitte- gaan we te rade bij zijn inspiratiebronnen om deze te achterhalen. Dillemans vertoog aangaande de komst van de kennismaatschappij en de hieruit voortspruitende dwang tot hervorming van de universiteiten blijkt niets anders dan een krachtige echo van het heersend vertoog binnen verschillende patroonsorganisaties,

De kloof tussen onderwijs en arbeidsmarkt

Volgens de ERT ontstaat er een steeds bredere onderwijskloof. Het onderwijs houdt geen gelijke tred met de maatschappelijke veranderingen gestuurd door een competitieve omgeving. Volgens de ERT wordt de werkloosheid veroorzaakt door een gigantisch tekort aan gekwalificeerde arbeidskrachten. Much of the increase in unemployment is caused by inappropriate or outdated education (1989, p.4). Dit wordt op zijn beurt veroorzaakt doordat de curricula niet mee-evolveerden met de technologische ontwikkeling. Deze zaken worden nog verergerd doordat de Europese student kiest voor studies die hem interesseren: Europe allows and even encourages its young individuals to take the liberty of pursuing "interesting", not directly job-related studies which in many cases have little prospect of practical application (sic) (1989, p.4). Indien er een tekort bestaat aan gekwalificeerde arbeidskrachten dan is de bedrijfswereld daarvoor verantwoordelijk.

(Lees verder op p.4)

INHOUD

pagina 2	Grande vittoria! Il generilissimo viene, vede e vince
pagina 3	De laatste zucht van de stootkar
pagina 4	Commercialisering van Onderwijs en Onderzoek (vervolg)
pagina 5	Wie zoekt die vindt ... kernwapens
pagina 6	Schuld en boete
pagina 7	Opinie: Polk
pagina 8	BSG-Agenda: Wat te doen na het opstaan?
	Het Festival van de Fantastische Film: deel twee
pagina 9	Het Festival van de Fantastische Film: deel twee (vervolg)
	30 vrijkaarten te winnen: kijk snel!
pagina 10	BXL: Agenda
	Waarom geen tweetalige lijst in een meertalig Brussel?
pagina 11	BXL: Agenda
	Waarom geen tweetalige lijst in een meertalig Brussel? (vervolg)
	Het Festival van de Fantastische Film: deel twee (vervolg)
pagina 12 & 13	
	Biotechnologie en octrooien: een expert aan het woord
pagina 14	
	CLAB op je BECQ
pagina 15	
	Kultuur AGENDA
pagina 16	
	VUB deelt paasfeites uit in Technoland Coloton

Grande vittoria! Il generalissimo viene, vede e vince

ARTIScultuurkring organiseerde dit jaar in samenwerking met LWK, Muziek en Experiment en Dienst Cultuur een proza- en poëziewedstrijd voor alle VUBstudenten en personeelsleden. Zo'n 118 uitgeschreven hersenspinseltjes bereikten tijdig de jury en dingden mee naar een ereplaatsje. De jury bestond uit de professoren Vervaeck, Reniers, Bartosik en Dethier selecteerden 29 schrijfsels die gepubliceerd werden. Het resultaat kunt u zich aanschaffen op Dienst Cultuur voor de democratische prijs van ongeveer één pakje sigaretten. Je zou je stinkstokjes voor minder een dagje laten. Op 9 maart werd dan een feestje georganiseerd om de laureaten in de bloemetjes te zetten en anderen de kans te geven zich uit te leven op het 'vrije podium'. De enige echte gelauwerde stukjes kunt hieronder lezen. Daar u het verhaal 'De terugkeer van Generaal Alcazar' reeds in vorige editie kon lezen werd hier een ander verhaal opgenomen van dezelfde auteur.

*Haar handen wissen
mijn stem
vertraagt*

*de dooi
in het hart wenkt
naar winter*

*geurt haar huis
herbergt
een vloed van u / nachten*

Anja Oeyen

*Zou Hamalinsk jou ook een
Bloedkikkerhertje
gevoel hebben?
Ik zou het weten,
ik heb je nooit gezien.
En van het*

*Bouwenhof,
Waarvan de rust je komst moest verzekeran,
herinner ik me enkel nog het T-shirt,
een hand gekookt koolien,
dat de boerin mij gaf bij ons voortijdig vertrek
en dat ik slechts met mondjesmaat
macht draagen van onze moeder*

*Verder
het lalijke groen van het kabinet,
en ik die op de wasschaal speelde,*

*later
speelde in de garage
naast een auto in een donkere kamer
die de deur anders nooit dichtdeed.
Drie maanden minder blauwklek,
een dode bij vanden op 'het terras,
in een huisje leggen van lege,
Pieter-Jan noemen, gachel stralen
Diezelfde naam voor een popje met een tuunbraak,
nu nog naast mijn bed
in 'een van de kastjes die 's nachts
mijn hoofd maalen ramankhouden,
net zoals zij de accolade
naast twee generaties werden maast.
Een bundeling van vaderenamen
als knoop- en herbeginpunt
bleek uitaindelijk.*

*Vraemd
dat ik nooit nieuwsgieriger ben geweest
naar heid en haer en of ze ogen
ook van babyblauw naar beton geel zijn verkleurd.
We moesten onze handen heissen, dank ik.
Je was nog te klein om al bagaven te worden.
Maar wat ik mij nu afvraag:
mag dit een In Memoriam zijn?*

Anneloen De Coux

Breekbaarheid 9

*Dag vramde die van verre komt,
en op mijn drempel staat
plots verschenen aan de him, verraden
door het eerste licht
groot je mij, en lacht*

*Witgepul en moedloos, gataband en gewand
in welk gevecht, door welke kracht,
door vriend of vijand afgelacht?
ik weet het niet, je zwijgt*

*Je zag ik hem in vrede, maar van oorlogsbant
je zag ik hem een vriend,
dich raikt me een bobloede hand
fluisert mijn naam, en grijnst*

*Hel licht uit zwarte ogen,
langverwachte hoop of hebberige lust
goet gachel woortenspel,
dat niet eens geloof behaeft,
en de doodrangst in mij rust
je kijkt me aan, en overruist*

*Ik mag je niet vertrouwen, en de Druivel is gekomen,
maar ik ben al lang van elke hoop beroofd
bij het voelen van jouw handen,
die hun godbuid verloran, schiet mijn korte leven
me nog 'eenmaal door het hoofd*

Kom maar binnen vramde, en doe zoals je wenst.

Minas - oktober 1998

„Hela generaties van ons volk hebben zo bij de zee gezeten, mijn zoon. Als je ouder bent en ook bij de zee gezeten hebt, zul je begrijpen waarom“.

Korte nota's omtrent het kijken: wie niet weg is, is gezien

Ik heb wel eens gehoord van iemand die zich onzichtbaar kon maken. Onopgemerkt, zelfs wanneer zij, mooi opgemaakt, in carnavalskostuum en op klompjes, een drukke laan opliep. Alsof zij geen licht ving, het niet weerkaatste. Ik kon dat vroeger moeilijk bevatten, omdat ik het als iets metafysisch beschouwde. Maar het klopt, men kijkt weg, men ziet haar niet. Het kijken is iets dat naar binnen is gericht, een buikblik, een panorama van maagsappen en darmflora. De gastroloog onderzoekt en doet zijn mond niet open.

Het liefst richt ik mij zwiingend tot een mens (ook tot een dier). Tenminste als ik niet enthousiast of dronken ben. En dan neem ik hem op, nonchalant geleund tegen wat dan ook als leuning dient. Vaak is dat ongemakkelijk, zo lichtjes gesteund door metaal of kunststof, en met mijn buik geplooid in zijn eigen verhaal. Afkomst, verleden, drijfveren, levensloop en -doel, dat raad ik wel. Het is zijn abstractie die ik wil kennen, of datgene waaruit de achtereenvolging van zijn bewegingen spreekt. En zijn verband met de omzichtige ruimte. Het bestuderen en aanleren van elk van zijn handelingen, die cinema is wat ik opsla in mijn buik. Waardoor ik, daarna, wanneer gewenst, kan handelen, aangeleerd en bestudeerd.

Jong achtervolgende ik soms wel eens iemand per fiets. Zomaar een oude man met een pet, wat ingedoken hobbelen over de kasseien. Wat verder stapte hij van zijn fiets (zoals ouder mannen dat doen), en het café binnen. En ik onbezorgd voort, hop hop, meisjes achterna, ze zonder omkijken voorbij, de lucht tegemoet. De achtervolging was een ruggelinge ontmoeting. Had ik gekeken, had ik meer geweten?

Het raam, het zicht naar buiten, heeft al sinds lang vele betekenissen gekregen als drempel voor de gedachtegang. Zoals dat ook geldt, maar dan meer puntig, voor: het raam, het zicht binnen. Het glas, of wat het raam ook bevat, is het brandpunt van tal van herinneringen. En dat kan ik illustreren. Ik leg haar vast in zes voetstappen. En dan kijk ik naar binnen. En wanneer alles O.K. is, weer naar buiten. Zij is nog niet veel verder. Maar dan is zij weg. Want zij is een danseres, hoewel wat lomp, en wint enorm aan vaart- mocht dat nodig zijn. En dat is nodig, hier bij ons.

Ja, jij was wél iemand met zoete honing in de ogen.
En telkens als ik kijk is het die grijsen en het tonen van de wonden.

Frank Sijnders

De laatste zucht van de stootkar

Het was in de nadagen van 20. toen de Zortanen met zo'n honderd miljoen planeet Aarde binnenvielen. Terwijl de VN-veiligheidsraad over de vergaderingsagenda aan het kibbelen was, de Europese Unie van niets wist en Luc Van den Brande IV in Shanghai een Mechelse koekoek-kwekerij opende, landde de hoofdmoot van de buitenaardse vloot in Flanders. De verwarring was compleet, want niemand wist wie verantwoordelijk was, en niemand wist waar de legertop zich bevond, laat staan of er met scherp geschoten moest worden. Luc IV keerde spoorslags terug uit China, in de hoop nog enkele meubelen te redden en Keizer Zortaq in naam van de Flemish Community welkom te heten, maar het was te laat. De groene mannetjes hadden alle touwtjes stevig in hun drievingerige handjes, en ze waren duidelijk niet van plan ze los te laten.

De Us of A, totaal verrast door deze aanval uit onverwachte hoek, hadden ondertussen hun tegenwoordigheid van geest weergevonden, doch niet hun helder onderscheidingsvermogen, want in hun haast onderschatten zij de militaire slagkracht van hun tegenstander, hetgeen tot een smadelijke nederlaag en een totale vernietiging van de army leidde.

Eens de Zortanen the heart of Europe onder de knoet hadden en het machtigste leger ter wereld gedecimeerd, lag de weg naar wereldheerschappij open, en daar kon zelfs de Deutsche Zentralbank niets aan veranderen.

Ook op de Grote Blijve Universiteit zaten ze met de handen in de weinige haren die de knappe koppen nog bedekten, want alle machtsverhoudingen en subsidiariteitsbeginsels waren zoek. De stilzwijgende pariteit in het Direction Committee kwam eveneens op de helling te staan, want wie had nu nog iets aan socialisten, liberalen of paapen, als de hoogste macht in het land vertegenwoordigd werd door een groen mannetje met een staart en twee hoofden? Gelukkig was de GBU een financieel rendabel bedrijf geworden, want naar het schijnt kenden de Zortanen geen geld, en hadden ze het nog minder op intellectuelen begrepen. Omdat niemand er echter het fijne van wist, zat de top van de Universiteit die avond bijeen in de Flanders Independence Room, tesamen met Flip Zuilzak, een van de weinige Vlamingen die het Zortaanse macht was, en Bolk Kokstam, de door de buitenaardsen aangestelde intendant. Na een paar uur oeverloos gewauwel en gelal (rector Splybier had een bak Duvel meegebracht, gesponsord door de Flemish Government) wist niemand eigenlijk nog waarover ze aan het praten waren. Er was het probleem van de visitatiecommissie. Wie zat er nu in de nieuwe commissie, en was er hoedanook een nieuwe commissie? Wie moest er omgekocht worden met aandelen van de CVP? Niemand wist het. Ook was het volslagen onduidelijk wie nu eigenlijk de soevereine van Flanders was. Was het nog steeds Luc Van den Brande IV - weliswaar als leenheer zoals in de goede oude middeleeuwen toen de adel nog de plak zwoei en democratie niet bestond - of was het een of andere Zortaan, of hadden die vreemde wezens helemaal geen staatsstructuur? Vragen, maar geen antwoorden.

Op dat ogenblik, toen de zon reeds ter kimme neigde, kwam de bevreemde traiteur binnen met de gevraagde hapjes.

"Maar ziet nu toch, is dat niet om te janken?!" kloege Rector Ridder Raymond Splybier bij het aanschouwen van de armzalige verzameling koekjes die voor het diner moest doorgaan. Een paar dagen eerder zou zulks inderdaad ondenkbaar geweest zijn, want de Heren Breinen van de GBU waren overvloedige, Bourgondische schranspartijen gewend, vaak afgesloten met een paar grammetjes cocaine en een roedel uitgelezen call-girls. Iemand had echter de noodtoestand uitgeroepen, de bevolking was naar goeie gewoonte in paniek geslagen, had nog een Witte Mars gehouden voor Veiligheid en Democratie, maar was dan aan het hamsteren geslagen, en had zich massaal in de fermettes teruggetrokken met een jaarvoorraad leefocht.

Het resultaat was dat 's lands voorraadschuren leeg waren, en dat zelfs prominenten als de Roergangers van de enige universiteit in Flanders het met koekjes moesten stellen. Van een bevreemd volkseigen merk weliswaar, maar het waren toch koekjes.

Niemand voelde zich geroepen om iets toe te voegen aan de jammerklachten van Splybier, zelfs Gust Flapzerk niet, de voorzitter van de Raad Enzovoorts, die het bloed van de Rector wel kon drinken, maar dat is een ander verhaal. Toen de koekjes verorberd waren bleef er nog geruime tijd een genante stilte hangen die enkel af en toe geaccentueerd werd door het rommelen van een maag of het vage gedonder van explosies in het Noorden.

"Ze zijn voorzekerst Antwerp aan het platsmijten!" mompelde Mareys Darmknoop, de bevreemde politicus. Hierop barsste huisfilosoof Leuterweelde in bittere tranen uit. "Och och och," snikte hij, "wat gaat er van ons worden? Wat moeten we toch doen?"

"Zoudt gij u niet beter vermennen en een beetje nadenken Edmond? 't Is per slot van rekening daarvoor dat gij hier zijt!" beet Flapzerk hem toe. "Mijnheer Kokstam, u zijt de door de Zortanen aangestelde intendant. Kunt gij ons niks meer vertellen?"

Bolk Kokstam begon ongemakkelijk aan zijn nagelriemen te prutsen, want ook hij wist van toeten noch blazen. Behalve dan dat hij door Keizer Zortaq tot intendant was aangesteld. Althans, dat had Zuilzak hem verteld, die als enige de taal van de buitenaardsen macht was. Hoe die eraan gekomen was, wist hij zelf niet meer, want een granaatscherf had zijn middenoor en een deel van zijn geheugen naar de verdommenis geblazen. Toen hij daar dus maar wat zat te frunniken, kreeg hij een visioen

Het was twee dagen later, zaterdagavond, en weldra zou de klok van de parochiekerk van het Brabantse E. het uur der spoken inluiden, tegen een achtergrond van duizenden in hun zwarte baarmoeder ingekapselde sterren.

Als een phantoom waarde het Derde Oog van Kokstam doorheen het stilleven. Leuterweelde, Splybier en de anderen konden voelen hoe de haartjes op hun vette achtersten zich oprichtten - er was nog iets Anders in de vergaderzaal, en de in trance verkerende intendant straalde ijslucht af, als een tinkabouter in een voortuin. Jefke 5 Frank liet zijn nog halfgevulde Duvel op grond vallen. Schieve Cois, Polle Splif en Jeanke van den Yzer keken afwachting naar de roodaanlopende waard. "Gij zat kalf",

fulmineerde hij, "dat is nu godverdomme al het tweede glas dat ge uit uw poten laat vallen vanavond!"

Met rode kraalooigjes tuurde Jefke niet begrijpend naar de cafébaas en wauwelde "Maar allez, Bertrand, moet gij daar nu zo'n spel van maken, alle, van zo'n paar scherven? Ge zijt juist gelijk de tavernebamad van 't Molenwiel...altijd maar zeuren en klagen!"

"Ja ja, herinnert gij u die historie met die zotte Congolees? Die hebben we nogal doen gaan hé!" gilte Jeanke van den Ijzer totaal naast de kwestie, verdwaaald als hij was in de verkalkte jaren twintig

"Houdt gij er u om de liefde Gods buiten, gij met uw histories ook altijd. Ge zoudt beter uw hersens eens een flinke oliebeurt geven, want ze zijn er hard aan toe," beet iemand terug. Jeanke staarde Polle Splif verward aan, terwijl Bertrand en Jeanke met overslaande stemmen elkaar voor het vuil ui het hol van Lucifer bestaanden. Schieve Cois, die hard zijn best aan het doen was om in het tumult zijn Westmalle Tripel rustig op te drinken meende een opmerking over de rijke boezem van zijn wederhelft opgevangen te hebben

"Wat komt gij daar te zeggen?!"

Verbaasd zagen de mannen van de GBU hoe Bolk Kokstam zwetend en trillend zowaar een paar centimeter boven het oranje-wit-blauwe tapijt begon te zweven. Dit was er teveel aan voor Edmond Leuterweelde, en de huisfilosoof die zichzelf een 'pargmatistisch-sereen postmodernist' placht te noemen sprong krijsend door het raam vahop de achste verdieping. De knal van het versplinterend glas was een schokgolf die hem naar een schip blies dat op de aarde, die blauwwit geschelpte bol, afstevende. Een schip zo vreemd dat het niet anders dan buitenaards kon zijn, net als de wezens die het schenen te besturen.

Toen het ruimtetuig even voor middernacht landde op het kerkhof van het Brabantse E. wist Kokstam dat het de Zortanen waren, die binnenvielen -althans twee van hen, want zij waren de enige bemanning.

"Let's hope we'll succeed in our mission, Zprq" sprak één van de Zortanen. Op dat ogenblik merkte Kokstam niet op dat het toch wel eigenaardig was dat hij de buitenaardsen kon begrijpen, maar toen het tweetal de gelagzaal van afspanning 'Het Gebroken Vlees' betrad, net, maar dan net op dat ogenblik waarop Schieve Cois Jefke van den Yzer uit zijn rolstoel wou sleuren, werd de Zin van het visioen hem duidelijk:

De stamgasten van 'Het Gebroken Vlees', op het punt elkaar aan te vliegen, keken nu naar de ingang, de knarsende deur die haast spottend dichtging, en de twee Zortanen die binnengekomen waren.

"Ziet ziet!!! Twee karnavalszotte, juist gelijk toen die zotte Congolees!!!!" kraaide Jefke, triomferend als een haan op een mesthoop, en iedereen begon te lachen en te bulderen.

De onfortuinlijke, nietsbegrijpende Zortanen keken elkaar aan: "Ah blast it. They don't dress like eskimoes 'round here," en pijsnel vluchtten ze terug naar het kerkhof.

Met ogen zo groot als biljartballen zagen Splybier, Flapzerk, Darmknoop (die net nog door het raam hing om te kijken of Leuterweelde nog leefde) en Zuilzak hoe Bolk Kokstam kwijlend en trillend in elkaar zakte. Het visioen was voorbij, maar de les was duidelijk.

"Het zijn knoeiers!! Het zijn knoeiers!!"

Bolk verhaalde in geuren en kleuren wat hij allemaal gezien had, en de heren konden hun oren niet geloven. Een weef geur vulde het vertrek. Mareys Darmknoop, die tien minuten geleden nog voor zijn leven vreesde maar nu zich al heel wat geruster voelde, had in zijn broek gescheten van emotie en opluchting. In het Noorden klonk nog het lied van de neerploffende bommen, maar het was de ondergaande zon die de Flanders Independence Room in vuur en vlam zette.

Generaal Alcazar

(Vervolg van de voorpagina)

De onderwijswereld hiervoor aansprakelijk stellen is buitengewoon hypocriet. In haar zucht naar controle over het productieproces en uit winstoverwegingen houdt de bedrijfs wereld de vereiste kwalificaties voor een bepaalde job altijd zo laag mogelijk. Dit drukt namelijk de kosten van een inwerkperiode en opleiding in een bedrijf. Bovendien bestaat het gevaar dat werknemers bij teveel kennis over een bepaalde bedrijvigheid hiermee naar de concurrentie lopen of -indien ze daartoe de nodige middelen hebben- zelf een bedrijvigheid opstarten.

Winst- en controleoverwegingen resulteerden historisch gezien alzo in een constante vereenvoudiging van de arbeidstaken, lagere vereiste kwalificaties en een schrijnende verarming van de vak kennis, of beter het vakmanschap, verworven door arbeid⁴. Al het gebaat over de kennismaatschappij ten spijt verandert weinig aan deze vaststelling.

Dat de bedrijfs wereld lak heeft aan de noodzaak voor hogere kwalificaties vanuit het oogpunt van de werkloosheid blijkt uit volgende uitschuiver in één van hun rapporten.

The demand of work is infinite but the supply of workers is restricted - not the other way around. The demand for work is always there, but not always at earnings which the unemployed have been persuaded to consider as adequate and justified. Shoeshine boys are nowadays hard to find in Northern Europe, but (at some price) Northern Europeans would prefer to have their shoes shined rather than doing it themselves (1985, p. 41). Het spreekt voor zich dat de schoenpoetsers niet de laatste snufjes inzake genetisch gemanipuleerd voedsel hoeft gestudeerd te hebben. Duidelijk is dat algehele upgradering van de valse voorstelling is van de kopzorgen van de industrie.

Waar het de bedrijfs wereld daarentegen wel om gaat is de kosten van opleiding in het bedrijf tot het absolute minimum te beperken en deze uit te besteden aan de maatschappij. Zij geven dit zelf aan.

International corporations are decentralising globally into strategic business units that can act locally and more flexibly. Their central training functions are being split up or eliminated. (...) Investment in training is still rising in Europe, but this may soon change in reaction to the cost of restructuring many companies (1992b, p.5). Levenslang leren is aldus een synoniem voor dumping op de onderwijsmarkt wanneer het kwalificatieniveau van de werknemer door de werkgever als afgeschreven wordt beschouwd. Het betekent een dubbele besparing voor de werkgever: enerzijds bespaart hij op opleidingskosten en anderzijds hoeft hij geen loon uit te betalen. Of dit een oplossing zal bieden voor de zogenaamde kwalificatieschaarste is twijfelachtig. Door de steeds nauwere omschrijving van kwalificaties en het afstemmen van het studieniveau op deze kwalificaties -een bron die ik niet terugvindt noemt dit de Just in Time levering van arbeidskrachten- valt eerder te verwachten dat de kwalificatieschaarste pas echt zal losbarsten.

Diegene die denkt dat de portemonnee van de overheid dergelijke dumping op onderwijsmarkt niet kan dragen slaagt de hal mis. Ook hier heeft de ERT een aantal oplossingen in petto.

Vooreerst moet uit efficiëntieoverwegingen de gemiddelde studietijd drastisch verkort worden met meer oog voor de behoeften van de arbeidsmarkt door *tailor-made programmes* (1989, p.13-15). Hiertoe heeft de ERT het concept van arbeidsmarktprofielen ontwikkeld (1993a). Vervolgens zal de student in toenemende mate moeten opdraaien voor zijn opleiding. Hiertoe wenst de ERT dat de loonverschillen de individuele productiviteitsverschillen weergeven zodanig dat *this will encourage people to invest in their own training* (1993a, p.16-17). Dit niet doen zou onverantwoordelijk zijn. *People are finding that they must accept some responsibility for keeping themselves viable into the market* (1992b, p.15). Kortom, betaal voor uw onderwijs of ge komt niet meer aan den bak. Zij

de arbeidsmarkt enigszins bevredigd kunnen worden. Het is niet denkbaar dat deze vormen van onderwijs zullen werken als het paard van Troje in het universitair onderwijs van de eerste en de tweede cyclus. Elke universitaire studie moet en zal een beroepsfinaliteit inbouwen.

Kloof tussen onderzoek en technologische innovatie

Een ander pijnpunt van de ERT betreft het Europees wetenschappelijk onderzoek. Er zijn te weinig spin-offs van het onderzoek aan de universiteiten naar de industriële wereld door een gebrekkige samenwerking. De ERT heeft het over de nog steeds voelbare gevolgen van de historische minachting van de universiteiten voor de industrie en toegepaste wetenschappen (1985, p.12).

bureaucratie kunnen ze maar traag of zelfs helemaal niet reageren op vragen tot verandering van buitenaf (1995a, p. 12). Dat publiek karakter zou een herverdeling van de financiële middelen naar enerzijds de belangrijke disciplines voor industriële doeleinden en anderzijds naar het levenslang leren, het afstandsonderwijs en het open onderwijs in weg staan. Immers, nieuwe programma's kunnen in dit logge staatsstelsel volgens de ERT enkel opgestart worden door een additionele financiële injectie. De ERT klaagt in deze vooral over de vaste benoeming van het wetenschappelijk personeel en het gebrek aan evaluatie van toegekende onderzoeksbudgetten. (1985, p. 29-30)

VS: land van melk en honing

ten slotte nog opgemerkt dat door de ontwikkeling van de onderwijssoftware de kosten besteed aan onderwijs terugvloeden naar het bedrijfsleven (aankoop hardware, patenten op software etc.). De markt voor software biedt grote mogelijkheden tot economische groei (...). Wij raden de regeringen ook aan om de nodige maatregelen te treffen, teneinde de uitrusting van alle leeromgevingen te voorzien van de nodige infrastructuur en zo de vraag naar onderwijssoftware te stimuleren. (...) Wij raden alle betrokkenen aan deze investeringen in hardware als een prioriteit te beschouwen (1997, p. 14)⁵. Via de onderwijssoftware hoopt de ERT ook om de behoeften van de arbeidsmarkt te bevredigen. De steeds bredere kloof tussen de socio-economische realiteit en de output van ons onderwijssysteem kan weggewerkt worden door ICT. Het gebruik ervan zal fundamentele wijzigingen teweeg brengen in de levenslange ketting van het bijleren (1997, p. 4-5)⁶. Merk op dat de ERT een krachtig pleidooi houdt voor afstandsonderwijs, open onderwijs en levenslang leren. Deze vormen van onderwijs zouden volgens hen verhelpen aan het gebrek aan technologie en management in de Europese studies zodat de eisen van

Hierdoor hinkt de Europese industrie achterop inzake technologische innovatie. *The real challenge is to move technology out of the laboratory and into the market place as rapidly as possible* (1991, p.39). Op welk soort onderzoek de ERT doelt blijkt uit haar benoeming van het fundamenteel onderzoek: *preconcurrentiële research* (1995a, p. 24). De ERT hoopt op toenemende samenwerkingsverbanden tussen de industrie en de onderzoeksweld en de verdeling van de eruit voortvloeiende inkomsten.

Publiek karakter: storende factor nummer 1

Volgens de industrie ligt het probleem niet aan een tekort aan centen. Integendeel, Europa investeert ongeveer evenveel of zelfs meer dan Japan en de VS in haar onderwijs en onderzoek. Problematisch is volgens de industrie dat Europa de centen op een verkeerde manier gebruikt. Het gebrek aan selectiviteit in de verdeling van de financiële middelen wijst ze vooral aan het publieke karakter van de universiteiten. Bovenvermelde kloven worden veroorzaakt doordat de universiteiten deel uit maken van een *gecentraliseerd staatsstelsel; door de daarmee gepaard gaande logge*

Door de stroefheid van het publiek georganiseerd wetenschappelijk onderwijs in Europa heeft Europa een aanzienlijke technologische achterstand opgelopen op dat andere machtsblok: de Verenigde Staten. De verdienste van het technologisch leiderschap van de VS is volgens de ERT toe te schrijven aan de Research Universities (MIT, Caltech, Berkeley en Stanford) omdat deze gedreven worden door principes eigen aan de privé-sector. De ERT (1985, p.30) steekt vooral de loftrampet over het feit dat deze instellingen gedreven worden door: *a strong push to market adaptation through a competitive tenure system built on use of medium-term contract staff; financial pressure to generate contract revenues (...)* which are the key to the institution's revival; close links with industry (advisory boards, fund-raising, faculty consulting). Ook aardig volgens de ERT is dat deze universiteiten bevolkt worden door *high-quality students die geselecteerd werden voor post-graduaatsopleidingen uit 'the best of the crop' from other universities* (idem). Het is duidelijk welke richting de ERT uitwil met de Europese universiteiten. In de VS is het huidige universitair systeem de resultante van een bewust gevoerde politiek bedacht door de

invloedrijke Carnegie Commission on Higher Education⁷ die tussen 1967 en 1973 een succesrijk offensief lanceerde om de universiteiten 'af te stemmen op de socio-economische realiteit'. De druk tot hervorming werd vooral veroorzaakt door de groeiende studentenaantallen in het hoger onderwijs waardoor hogere studies niet enkel meer weggelegd waren voor een elite. Voor het succes van de reproductie van de kapitalistische maatschappij werd het niet passend geacht dat grote lagen van de bevolking onderwijs genoten die een weerspiegeling was van oude universitaire idealen. De strategie bestond er dan ook in om de universitaire gemeenschap te stratificeren, te hiërarchiseren en het accent te verplaatsen naar studies met een beroepsfinaliteit. Een doorgedreven specialisatie van het academisch onderzoek bevorderde de concentratie van economisch strategisch geachte onderzoeksgebieden in de elite-instellingen die gedreven worden door een jacht op profijt. Hiërarchie in het onderwijs werd bevorderd door de invoering van tweejarige cycli in plaats van een daarvoor gebruikelijke duur van 4 à 5 jaren van de universitaire studies. Dit ging hand in hand met het herleiden van universitaire studies tot louter een beroepsopleiding. Alzo kon de studie aan de topinstellingen van het post-graduele type voorbehouden voor een elite. Dit alles werd in goede banen geleid door een centralisatie van het beslissingsproces in de administratie van de universitaire instellingen die nauwe banden onderhoudt met de bedrijfs wereld⁸. Om het hiërarchisch karakter van het universiteitstelsel te vrijwaren en te verzekeren werd tenslotte een pleidooi gehouden voor een marktmodel voor het hoger onderwijs door een verdere afkalking van de financiële injectie van de overheid en een toenemende inspraak van de privé.⁹

De terugtrekking van de overheid als financierder van de universiteiten ten voordele van de privé veroorzaakte de algehele commercialisering van het onderzoek. Deze commercialisering werd nog versterkt door een verandering in de patentwetgeving in de VS in 1980. *Prior to the patent law change of 1980, the federal government owned inventions developed in universities with federal research money; the government licensed those inventions, non-exclusively and without charge, to any party which desired to use them. Under the new rules, universities take possession of the inventions, and are free to license them exclusively for profit*¹⁰. De gevaren van deze evolutie zijn evident en desastreus. Openbaarheid van de voortgang van onderzoek zou de toekomstige winsten wel eens kunnen afromen en maakt alzo plaats voor industriële geheimhouding. De geuewhonger naar winst van de universiteiten vernietigt alzo de kritische functie van de universiteit. Het tijdschrift Multinational Monitor illustreert dit gevaar met een voorbeeld uit de biotechnologie. *Most leading academic biologists have ties to biotechnological companies. On critical biotech policy issues, such as the safety of releasing genetically altered organisms into the environment, there are few independent expert voices enlivening the public debate.*¹¹ Volgens David F. Noble (1998) veroorzaakte de omvorming van de universiteit in een patent-houdend bedrijf een crisis in het universitair

onderwijs door de herallocatie van de financiële middelen van de universiteit naar het onderzoek ten koste van het onderwijs. Voor deze financiële crisis zoekt men nu de oplossing in de commercialisering van het onderwijs door de invoering van ICT. Noble geeft aan dat het hier helemaal niet meer gaat over onderwijs. *That's just the name of the market. The promoters of this transformation [ICT op de campus, RR] are rather the vendors of the network hardware, software, and "content".* Ook hier zijn de gevolgen desastreus. Door de steeds verdere omvorming van de cursussen in onderwijssoftware worden leraren overbodig. De scholen worden volgens Noble momenteel gebruikt als testmarkten voor de ICT. Wanneer de ICT los van het schoolstelsel aangeboden zal worden en de kwalificaties behaald op de ICT bovendien als voorwaarden voor aanwerving bij een werkgever zullen gehanteerd worden luidt dit inderdaad het einde in van het publiek georganiseerd hoger onderwijs. Universitair onderwijs in de ware zin van het woord zal also opnieuw voorbehouden zijn voor een kleine elite.

In ons volgend artikel gaan we dieper in op de enorme gelijkenis tussen de voorstellen van de ERT en Dillemans met hetgeen in de V.S. werd gerealiseerd.

RR

Literatuur: Dillemans VGI en VGII; ERT: *Changing Scales* (1985), *Education and Competence* (1989), *Reshaping Europe* (1991), *Rebuilding Confidence* (1992a), *Lifelong Learning* (1992b), *European Labour Market* (1993), *Onderwijs voor Europeanen. Op weg naar de lerende maatschappij* (1995), *Investeren in kennis. Het invoeren van technologie in het onderwijs op Europees niveau* (1997); J. Brandts e.a. (1977): *Andere wijs over onderwijs*. Nijmegen: Link; S. Bowles & H. Gintis (1976): *Schooling in Capitalist America. Educational Reform and the Contradictions of Economic Life*. Basic Books; T. Hyland (1994): *Competence, Education and NYQ. Dissenting Perspectives*. London: Cassell; D.F. Noble (1998): *Digital Diploma Mills, Monthly Review*, Vol. 49, N°9; www.corpwatch.org.

¹ Respectievelijk het Vlaams Economisch Verbond, The European Round table of Industrialists en de Organisation for Economic Co-operation and Development. Het CERI, de afdeling onderwijs van de voormalige OECD, werd in 1968 opgericht met gelden afkomstig van Shell en de Ford Foundation. En we weten allemaal dat wiens brood men eet, diens woord men spreekt. Let in de komende uittreksels van de

rapporten van deze instellingen vooral op de grote overeenkomsten niet alleen inzake gedachtegoed maar ook inzake woordgebruik. Sommige frasen van Dillemans lijken wel overgeschreven.

² In ons vorige artikel brachten we de politieke slagkracht van deze instellingen reeds voldoende ter sprake. Voor de niet-overtuigden volgen hier nog enkele voorbeelden. In hun rapport *Reshaping Europe* (1991, p.11) juicht de ERT toe dat de Europese Commissie hun adviezen ter harte neemt en deze via Memoranda omzet in richtlijnen naar de regeringen. Verder zijn enkele huidige politieke voorstellen zoals de participatie van arbeiders en bedienden in de aandelen van het bedrijf waar ze werken (CVP) of de vervanging van de inkomensbelasting door een hogere indirecte belasting (hét programmapunt van de l-thema partij VIVANT) afkomstig uit een ERT-rapport (1985, p.41-42).

³ Deze studie van de ERT werd gebaseerd op onderzoekwerk verricht aan de UCL in samenwerking met de CRE (Conférence des Recteurs Européens). Zie ook vorige Moelial.

⁴ Deze elementen worden beschouwd als de hoofdkenmerken van het Taylorisme of het wetenschappelijk

management.

⁵ Dit rapport van de ERT werd gebaseerd op studiewerk verricht aan de KUL onder leiding van ere-commissaris van de Minister van Onderwijs: Roger Dillemans. Zie ook vorige Moelial.

⁶ ICT of Information and Communication Technology of, in deze context, onderwijssoftware. De levenslange ketting van het bijleren is een door de ERT (1995) ontwikkeld concept. In het kader van de genoemde onderwijskloof pleit de ERT voor een *nieuwe, integrale visie op het onderwijsproces* namelijk de onderwijsketen. De onderwijsketen bevat vijf schakels die in nauwe verbinding met elkaar moeten staan in functie van de arbeidsmarkt: vanaf het kleuteronderwijs (omvat kinderkribbe en kleuterschool) tot de volwassenenvorming (levenslang bijleren). Kortom, leren aan de lopende band in functie van de arbeidsmarkt vanaf een leeftijd dat er nog in de luiers gepoept wordt.

⁷ Naar Andrew Carnegie, magnaat in de Amerikaanse staalindustrie bij het begin van deze eeuw. De Carnegie Foundation verzorgt de opstelling van de rankings van de universiteiten in de universitaire hiërarchie.

⁸ De innige verstrengeling van de academische wereld en de zakenwereld wordt versterkt door een

cumul van functies op het hoogste niveau van bedrijven en universiteiten. Twee vbn.: Voorzitter van de Raad van Bestuur van MIT, ene Charles Vest, is oa. directeur bij IBM en voorzitter van de President's Advisory Committee Redesigning the Space Nation. Voorzitter van RvB van the Duke University is oa. ook directeur bij IBM en directeur van MIT corporation. Hun jaarlonen te danken aan deze verschillende lucratieve posten schommelen om en bij de 600.000 dollar. Bron: www.corpwatch.org

⁹ Deze paragraaf is voornamelijk gebaseerd op een uitstekende analyse van het Amerikaanse onderwijssysteem: Bowles and Gintis (1976, p. 201-224).

¹⁰ Uit het editorial van het tijdschrift *Multinational Monitor* nov 97. Bron: www.corpwatch.org

¹¹ Zie de verschenen artikelen in de Moelial over het bedrijf Monsanto en genetisch gemanipuleerde voeding om de erich van de situatie in te schatten.

Wie zoekt die vindt... kernwapens

Zondag 21 februari was er te Kleine Brogel een manifestatie van een aantal pacifistische organisaties om het opslaan van VS kernwapens op het Belgisch grondgebied aan te klagen. Het Forum voor Vredesactie en Voor Moeder Aarde zijn twee vzw's die ijveren voor ontwapening en die actief zijn in de strijd tegen het gebruik en bezit van kernwapens. Zij beweren beiden uit goede bronnen te weten dat er op de Belgische luchtmachtbasis van Kleine Brogel sedert enkele decennia tien tactische nucleaire vliegtuigbommen worden opgeslagen in ondergrondse bunkers. In geval van oorlog kunnen deze ingezet worden in NAVO-verband. Aangezien ze op een Belgische basis liggen zullen ze dan ook door Belgische piloten gedropt worden boven vijandige doelwitten. Volgens het VN-internationale gerechtshof is het gebruik of het dreigen met gebruik van kernwapens in strijd met het internationale recht. België en de VS overtreden ook Artikel I en II van het nucleair Non-Proliferatie Verdrag dat het delen van militaire nucleaire technologie verbiedt. Bovendien weigeren zowel de VS als Belgische autoriteiten te antwoorden op vragen van burgers en parlementsleden in verband met deze kernwapens. Terwijl het reeds enkele decennia een publiek geheim is dat er in het Limburgse Kleine Brogel nucleaire wapens opgeslagen liggen, weigeren beide landen tot nu toe dit te bevestigen of te ontkennen. Om deze feiten aan te klagen worden er regelmatig protestacties georganiseerd door de bovenvermelde vzw's. Zondag 21

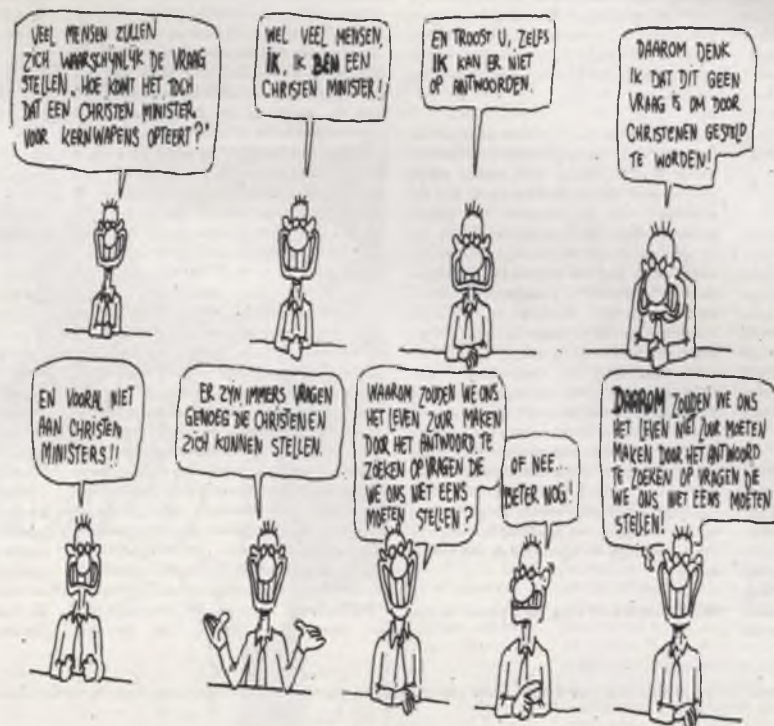
februari had men een burgerinspectie naar het voorbeeld van de VN-wapeninspecties in Irak ingericht om de verantwoordelijken met hun neus op de feiten te drukken in de hoop zodoende een reactie uit te lokken. Zoals steeds was uw verslaggever ter

plaatse. De actie begon reeds om 10u in het cultureel centrum van Kaulille waar de laatste voorbereidingen getroffen werden. De ruim honderdvijftig aanwezigen kregen er tijdens een briefing de laatste instructies om alles zo vlot mogelijk

te laten verlopen. Het doel van de actie was om aan te tonen dat er inderdaad kernwapens liggen opgeslagen. Een burgerinspectie was en is de enige manier om klaarheid te scheppen. Om 12u begaven de deelnemers zich naar het

Amerikaanse deel van de luchtmacht waar de protestactie zou plaatsvinden. Eenmaal aangekomen werden de spandoeken ontrolend en vroeg men om een onderhoud met de korpscommandant. Zoals te verwachten was deze niet bepaald enthousiast om de 150 deelnemers toe te laten op het militaire gedeelte van de basis. Er werd dan ook besloten om op eigen kracht de basis te betreden. De activisten verspreidden zich langs de afrestering om deze met kniptangen te lijf te gaan en zodoende een toegang te creëren. Het Belgische leger dat de basis moest bewaken had haar handen vol met de meer dan honderd manifestanten die gelijktijdig een poging deden om over en door de afsluitingen te geraken. De gigantische afmetingen van het domein bemoeilijktte hun taak waardoor vele actievoerders erin slaagden om tussen de bomen te verdwijnen. Uiteindelijk werd natuurlijk wel bijna iedereen die er in slaagde een voet op het militair domein te zetten opgepakt en vastgehouden. De enige aanwezigen die niet in een legeroek verdwenen waren de politici die in aanwezigheid van de televisiecamera's even over de draad wipten om hun zegje te doen en dan weer te verdwijnen. Sommigen lieten zich ook nog even bijten door één van de vele honden. Om drie uur in de namiddag kwamen de weinigen die niet opgepakt waren druppelsgewijs aan in de uitvalsbasis te Kaulille waar ze geduldig wachten tot de autoriteiten de andere actievoerders druppelsgewijs losten.

WD

Schuld en boete

Afgelopen weekend werd door CODEWES (Comité voor de Opheffing van de Derde WereldSchuld) een internationale bijeenkomst georganiseerd in de aula's van de VUB. Naar aanleiding hiervan besloten wij deze organisatie eens nader te bekijken. Wat klaagt Codewes precies aan en welke alternatieven bieden zij, vroegen wij ons af. Hieronder volgen de gevonden antwoorden.

CODEWES zag in België het daglicht in 1990 op basis van de *Opheffing van de Bastille*, een internationale petitie voor de onvoorwaardelijke en volledige kwijtschelding van de schuldenlast. De eerste grote bijeenkomst vond plaats in 1991: "De tijdbom van de Derde Wereldschuld". Sindsdien werden meerdere studie- en discussiedagen georganiseerd. Hieraan namen duizenden mensen deel, gaande van kleine groepjes tot 'colloquia' met meer dan duizend mensen. Op die colloquia nodigden ze telkens belangrijke personaliteiten van over de hele wereld uit. Het Comité zelf wordt gevormd door tal van tal van organisaties: naast de 'tiersmondisten' vinden we vakbondsafdelingen, politieke partijen, burgerbewegingen, anti-racistische organisaties, bewegingen die strijden tegen sociale uitsluiting, pacifisten, feministen en mensenrechtenactivisten. Verder is het belangrijk op te merken dat CODEWES werkt aan de opbouw van een wereldnetwerk. In vele landen verspreid over de aardbol zijn al tal van dergelijke initiatieven actief. Dit opent perspectieven om overal, in het Zuiden, Noorden en Oosten een 'Front van weerstand en verzet' uit te bouwen.

De campagnes

Na de campagnes "De tijdbom van de Derde Wereldschuld", "Derde-Wereldschuld in tijden van cholera", "Wanneer 40.000 kinderen per dag sterven, valt er geen minuut te verliezen", "Derde-Wereldschuld: de noodzakelijke solidariteit tussen de volkeren", heeft CODEWES zijn campagne "Wereldbank/IMF: 'tis genoeg!" gelanceerd.

Deze campagnes beogen de sensibilisatie en mobilisatie van het grote publiek rond de onrechtvaardige verhoudingen tussen Noord, Zuid en Oost. De schuldenlast vormt het topje van de ijsberg. Deze problematiek wordt gekaderd in een ruimer verband van de verschillende mechanismen die door het Noorden zijn ingesteld om hun hand te leggen op de rijkdommen van onze planeet. De campagnes draaien steeds rond een radicale politieke en economische analyse van de groeiende kloof tussen rijk en arm. Volgens de informatie op hun webpagina baseren deze analyses zich op gebeurtenissen van de onderdrukten en de volksbewegingen die zich verzetten tegen de nieuwe wereldorde. Bovendien beoogt het comité verbanden te leggen tussen de soberheidsprogramma's in het Noorden en de aanpassingsprogramma's in het Zuiden zodat de uitwerking van de gemeenschappelijke eisen over de grenzen heen wordt vergemakkelijkt.

Wat gebeurt er in de praktijk?

Eerst en vooral werken ze met een petitie, de 'Internationale Oproep' genaamd. Deze bestaat in een tiental talen en er wordt in een zestigtal landen opgeroepen tot ondertekening. Daarnaast worden er talloze plaatselijke steuncomité's opgericht. Verder organiseren zij verschillende vormingsprogramma's: naast de conferenties en studiedagen waarbij dieper wordt ingegaan op de standpunten en acties, vervullen een tijdschrift en dossiers een belangrijke rol als mobilisatie- en denkinstrument.

Ook beschikken zij over een rijk gevuld actieprogramma. Hiemeer wordt gepoogd in te spelen op de actualiteit d.m.v. eigen initiatieven en aansluitingen bij de initiatieven van andere organisaties die in dezelfde richting gaan (het uitwerken van platformen van NGO's tijdens de UNO-top van Kopenhagen in '95, de oproep om 'de nieuwe Wereldhandelsorganisatie (WHO) niet te ratificeren, contacten met de

volksorganisaties van de Derde Wereld...)

Wat eisen ze?

De opheffing van de derde wereldschuld, gekoppeld aan de onteigening van de bezittingen die dictators uit het Zuiden in het Noorden hebben geplaatst. Deze bezittingen moeten, zo eisen ze, teruggegeven worden aan de bevolkingen in het zuiden. De kwijtschelding van de derde wereldschuld is een noodzaak maar blijft onvoldoende. Ze is noodzakelijk om een ruimte te creëren voor een politiek die tegemoet komt aan de bevrediging van de essentiële menselijke behoeften. Maar om een ontwikkeling mogelijk te maken die sociaal nuttig en ecologisch verdedigbaar is, volstaat deze kwijtschelding niet. Bijkomende structurele maatregelen dringen zich op.

Anderzijds moeten de volkeren uit het Zuiden over de middelen beschikken om komaf te maken met de corrupte en dictatoriale regimes die gesteund worden door de regeringen in het Noorden. Onteigening van de bezittingen die deze regimes in het noorden hebben geplaatst, vereist de opheffing van het bankgeheim en een kadaster van de fortuinen. Deze rijkdommen die de bevolkingen uit het Zuiden ontstolen werden, moeten teruggegeven worden, voegen zij er nog aan toe.

Zoals reeds hierboven werd aangeraakt, koppelen zij deze problematiek ook rechtstreeks aan de Westerse wereld. Meer bepaald aan de gestage groei van de openbare schuld hier. De schulden bij de banken en privé-pensioenfondsen (de twee hoofdeigenaars van de openbare schuld) worden ingelost door een steeds groter deel van de belastingen, betaald door de werknemers. Terugbetaling van de openbare schuld betekent een massale vermindering van de uitgaven in de sociale zekerheid, onderwijs en cultuur. CODEWES steunt vanuit deze visie maatregelen die een belasting op de grote vermogens eisen. De bedoeling is dat door deze belasting het gewicht van de openbare schuld wordt verlicht. Door zo'n belasting kan een manoeuvreerruimte gecreëerd worden om een rechtvaardiger sociale politiek te voeren. Ook moeten andere maatregelen genomen worden die gericht zijn op de bevrediging van de sociale behoeften en die ingaan tegen de logica van de individuele winst.

Bij VUBPress werd vorig jaar het boek "Je geld

of je leven. De geldwereld tegen het volk" uitgegeven. Het werd geschreven door de voorzitter van CODEWES, de heer Toussaint. Het boek beschrijft op vrij eenvoudige manier de problematiek en biedt alternatieven.

In het tijdschrift 'De Andere Stemmen van de Planeet' werd, n.a.v. de bijeenkomst vorige zaterdag op de VUB, een dossier samengesteld over te behandelen onderwerpen. Het volgende stukje uit het 'pleidooi voor de opheffing van de schuld' geschreven door Noam Chomsky willen we u niet onthouden:

"De achterhaalde idee volgens dewelke de verantwoordelijkheid van de schuld ligt bij diegenen die lenen en ontlenen, moet ook aangehaald worden. Geld wordt niet ontleend door *campesinos* (landarbeiders) of behoeftigen. De bevolking geniet weinig van deze leningen en dikwijls lijdt ze erg onder de gevolgen. Maar ze moet wel het gewicht van de terugbetaling torsen, samen met de belastingbetalers uit het Westen. Het zijn dus niet de banken of de economische en militaire elites. Zij verrijken zich door goederen naar het buitenland te versluizen en de grondstoffen van hun eigen landen aan te slaan."

De Latijns-Amerikaanse schuld, die sinds 1982 dramatische hoogten bereikt, zou drastisch verminderd zijn - in sommige gevallen zelfs afgeschaft - door de terugkeer van gevlucht kapitaal. De cijfers zijn echter twijfelachtig vermits het om geheime en vaak onwettige verrichtingen gaat. De Wereldbank stelde dat het bedrag aan gevlucht kapitaal uit Venezuela hoger was dan 40% van zijn buitenlandse schuld in 1987. Volgens Business Week was het gevluchte kapitaal in 1980-82 goed voor 70% van de leningen van de acht grootste debiteurlanden. Dit is een klassiek fenomeen van een aankomende ineensstorting, zoals we in 1984 zagen in Mexico. De "reddingsboei" van het IMF voor Indonesië komt ongeveer overeen met het geschatte fortuin van de Suharto-familie. Een Indonesische econoom meent dat 95% van de buitenlandse schuld van 80 miljoen dollar in handen is van 50 individuen.

Een vijandige daad tegenover het volk

In de jaren '30 weigerden GB, Frankrijk en Italië hun schuldverplichtingen na te komen bij de VS. Wall Street Journal schreef: Washington "vergeeft (of vergeet)". Na de tweede wereldoorlog vond er een grote kapitaalstroom plaats van Europa naar de VS. De ingestelde controles zouden ervoor hebben kunnen zorgen dat deze kapitalen in hun landen van oorsprong bleven om de heropbouw te financieren. Maar de politieke beleidsmakers verkozen dat de gefortuneerde Europeanen hun geld naar New Yorkse banken zonden. De kosten voor de wederopbouw van Europa werden verhaald bij de Amerikaanse belastingbetalers. Dit werd het "Marshallplan" genoemd. Dit plan dekde min of meer de "snelle en massale

kapitaalbewegingen" die de belangrijkste economieën hadden voorspeld en die zich voordeden.

Er bestaan nog andere precedentes. Toen de VS honderd jaar geleden Cuba in handen namen, annuleerden ze de schuld die Cuba ten opzichte van Spanje had met het argument dat deze schuld "aan het Cubaanse volk zonder zijn instemming en met geweld was opgedrongen". Later werd zo'n schuld "onrechtvaardige schuld" genoemd, die "geen verplichtingen meebracht voor het land" maar de "schuld van de macht die ze had opgelegd". De schuldeisers die een "vijandige daad tegenover het volk hadden gesteld" kunnen op geen enkele terugbetaling vanwege de slachtoffers rekenen. Deze logica speelt zich ook af met de huidige schuld: een "immorele schuld" zonder enige wettige of morele basis die aan de volkeren wordt opgelegd zonder hun toestemming en die dikwijls dient om hen te onderdrukken en meesters te verrijken.

De bankleningen verdubbelden tussen 1971 en 1973 en "bereikten hun hoogst niveau de twee volgende jaren, ondanks de enorme verhoging van de oliefactuur" van eind 1973, stelt de OESO. Ze voegt eraan toe dat "de enorme verhoging van de bankleningen verbonden is met de sterke toename van de sterke toename van de levensduur in 1972-73 - voor de oliecrisis. Later nemen de leningen toe als de banken de petrodollars recycleren. Deze petrodollars werden ontleend, maar op een slecht moment. Net voor de ramp in 1982 omschreef de directeur van Citibank, Walter Wriston die in de financiële wereld gekend is als de grootste recycleur van allen, de leningen voor Latijns-Amerika als weinig risicovol en de commerciële banken konden volgens hem hun leningen aan de Derde Wereld zonder één enkel probleem verdrievoudigen. Nadat de ramp had toegeslagen verklaarde de Citibank dat "ze zich niet bovenmat had blootgesteld" aan Brazilië, dat zijn schuld de vier voorgaande jaren had verdubbeld bij deze bank. In dit land alleen al had Citibank voor meer dan 100% van zijn kapitaal geplaatst. In 1986 zei Wriston dat "de gebeurtenissen van de laatste twaalf jaar leken aan te tonen dat wij (de bankiers) onze taak (risicovermindering) behoorlijk goed hebben vervuld". Dit is maar al te waar als men rekening houdt met de socialisatie van de risico's die ermee verbonden zijn. Deze socialisatie werd door Wriston en anderen, die gekend zijn voor hun misprijzen ten opzichte van regeringen en hun geflirt met de markt, zeer goed onthaald.

De verantwoordelijkheid van de financiële instellingen speelde een rol in deze ramp. In de jaren '70 speelde de Wereldbank een actieve rol in het aanpakken van de leningen: "Er bestaat geen veralgemeend probleem van terugbetaling van de schuld door de landen van de Derde Wereld", stelde ze met enige autoriteit in 1978. Enkele weken vooraleer Mexico zich in 1982 te gronde richtte en een crisis veroorzaakte, bevestigde een gezamenlijke uitgave van Wereldbank en IMF "dat er aanzienlijke mogelijkheden bleven om te lenen om alzo de productiecapaciteiten te verhogen". Bijvoorbeeld de totaal nutteloze staalfabriek van Siscarta in Mexico, een staalje mercantilisme van de Thatcher-periode, betaald door de Engelse belastingbetaler.

Dit werd vervolgd: Mexico werd als model van de triomf van de markt voorgesteld tot op het ogenblik dat zijn economie in 1994 ineensstortte, met de tragische gevolgen voor de Mexicanen vanden. De Wereldbank en het IMF huldigden de "adequate macro-economische politiek" en de "benijdenswaardige fiscale inkomsten" van Thailand en Zuid-Korea kort voor het uitbreken

Ben je in het buitenland geweest en wil je daar iets over kwijt? Stuur een artikel(tje) naar De Moeial voor onze nieuwe reeks 'Gastschrijvers over de wereld'.

van de Aziatische financiële crisis van 1997. Een onderzoeksrapport van de Wereldbank uit hetzelfde jaar plaatst de "aanhoudende" vooruitgang van de "meest dynamische opkomende (kapitaal-)markten" op de voorgrond, meer bepaald "Korea, Maleisië, en Thailand, onmiddellijk gevolgd door Indonesië en de Filipijnen". Deze rapporten verschenen net op het ogenblik dat deze sprookjes eindigden... Het geloof in de markt "religie" is tegelijkertijd hypocriet en fanatiek. Gedurende eeuwen sneden de "theorieën van de vrije markt" langs twee kanten: de discipline van de markten is uitstekend voor de armen en de weerlozen, maar de rijken en machtigen verschuilen zich onder de rokken van hun broodmeesterstaten.

Een andere factor van de schuldcrisis was de liberalisering van de financiële kapitaalstromen vanaf het begin van de jaren 70. Het Bretton-Woods systeem werd door de Britten en Amerikanen uitgedokterd om de handel vrij te maken terwijl de kapitaalbewegingen gereguleerd en gecontroleerd moesten blijven. Niet enkel een sociaal contract, maar een werkelijke democratie heeft nood aan controle op kapitaalbewegingen. Het systeem werd door de Nixon-regering met de steun van de Britten ontmanield. Dit veroorzaakte een enorme uitbarsting van kapitaalbewegingen. In 1970 waren

90% van de verrichtingen verbonden met de werkelijke economie, de rest bestond uit speculatieve verrichtingen. In 1995 haalden die laatste een aandeel van 95%.

Het eindresultaat bevestigt de hoop van Bretton-Woods. De markten zijn vlottend geworden en bevinden zich meer en meer in crisis. Het IMF heeft als het ware haar functie omgedraaid: het helpt niet langer om de kapitaalmobiliteit te beperken maar om ze te verhogen. Steeds helpt het om "de beslissingen van de crediteuren uit te voeren" (Karin Lissakers, econoom bij het IMF).

De uitholling van het sociaal contract.

Er werd ooit gezegd dat de liberalisering van kapitaal zou leiden tot een economie met trage groei en met lage inkomens in de rijke samenlevingen. Dit doet zich ook voor. De laatste 25 jaar zijn zowel de groei- als de productiviteitscurves beduidend naar omlaag gegaan. In de VS stagneerden of daalden de lonen en wedden in de meeste gevallen. Slechts een heel kleine minderheid zag haar inkomen enorm toenemen. Op dit ogenblik hebben de VS de slechtste sociale indicatoren van de geïndustrialiseerde landen. Ze worden op de voet gevolgd door Groot-Brittannië en een gelijkaardige tendens - hoewel minder uitgesproken - doet zich voor bij de

andere OESO-landen.

Deze tendenzen zijn veel erger voor de Derde Wereld. De vergelijking tussen de groeizones van Azië en Latijns-Amerika werkt verhelderend. Latijns-Amerika is koploper op wereldvlak wat de ongelijkheid betreft, Zuid-Oost Azië bevindt zich tussen de betere leerlingen. Dezelfde vaststelling geldt voor onderwijs, gezondheidszorg en sociale bescherming in het algemeen. In tegenstelling tot Latijns-Amerika controleerde Azië de kapitaalvlucht. In Zuid-Amerika zijn de rijken in het algemeen ontheven van elke sociale verplichting. Zoals de Braziliaanse econoom Pereira opmerkte is het probleem de "onderworpenheid van de Staat aan de rijken". Deze situatie verschilt radicaal met die in Azië.

De Latijns-Amerikaanse landen menen dat de belangrijkste uitzondering, Chili hen heel wat kan leren. De liberale ervaring van de Pinochet-dictatuur stortte begin jaren 80 in elkaar. Daarna heeft de economie zich betrekkelijk hersteld door een mengeling van staatsinterventie (nationalisatie van de kopermijnen inbegrepen), controle op korte termijn-kapitaalbewegingen en een verhoging van de sociale uitgaven.

Tot zo ver het uittreksel van de tekst van Chomsky

Jacoba

Lezersbrief

Met verbijstering las ik uw mening over het Stalinistische tijdperk. Ik citeer uit pagina 6 van Moecial nr.3:

"Wel ik denk dat het Stalinisme een enorme deviatie was van het socialisme. Alhoewel ze hadden allemaal eten, niet? Ze gingen allemaal naar school, geneeskundige zorg was gratis. Begrijp je? Wetenschappelijk onderzoek was daar up-to-date, de kunsten brachten bekende figuren voort, kijk maar naar de pianisten die daar uitkwamen en komen. Dus ik denk dat ondanks de verschrikkelijke gebreken van dat Stalinisme zij toch zeer veel goede dingen gedaan hebben."

Ter herinnering: De communistische repressie, onder leiding van de rode SS (NKVD), betekende voor honderdduizenden, vaak onschuldige mensen, dood en gevangenschap. Door verkoop van binnenlands graan verhongerden 10 miljoen Russen; doel van de verkoop was de industrialisatie van de Sovjet Unie, "maar ze hadden allemaal eten, niet?" Twaalfjarigen konden bij wet worden vervolgd zoals volwassenen, maar "ze gingen allemaal naar school". "Geneeskundige zorg was gratis", als die er als was. "De kunsten brachten bekende figuren voort", een Solzjenitsin verwierf inderdaad naam door de sowjet-censuur... Bedoelde u dit, meneer Polk? De "zuiveringsgolven in de jaren '30 en kort na W.O. II betekenden weer

voor massa's mensen de dood. De aanval op vredige naties zoals Polen, Finland, Estland, Litouwen, Letland en de groteske gebiedsuitbreiding na W.O.II getuigen van een NAZI-imperialisme.

De moord op 15000 Poolse officieren in Katyn, de verdrijving van 12 miljoen autochtone Duitsers uit het Oosten, de holocaust van meer dan 1 miljoen Duitse vrouwen en kinderen die door het rode leger (Stalins Willing Executioners?) doodgemarteld, doodgeknuppeld of doodgeschoten werden... "toch zeer veel goede dingen" hoor, meneer Polk.

Het is alsof een Duitse skin-head zou zeggen: "Hitler heeft ook goede dingen gedaan, denk maar aan de Autobahnen".

Wu uitspraken, meneer Polk, getuigen afwel van een totaal gebrek aan geschiedkundige kennis ofwel van een NEGATIONISME zoals een Jean-Marie Le Pen, een Ludo Martens of een Gerhard Frey het beoefent. Misschien moeten we naast het NSV ook (bloed)rode organisaties en propagandisten aan onze (nog) vrije universiteit verbieden.

Ik vraag mij ernstig af, meneer Polk, of een man die dergelijke uitspraken doet, zijn positie als professor wel waardig is.

SCHANDE.
Fabian Bauwens
2de kandidatuur Politieke Wetenschappen

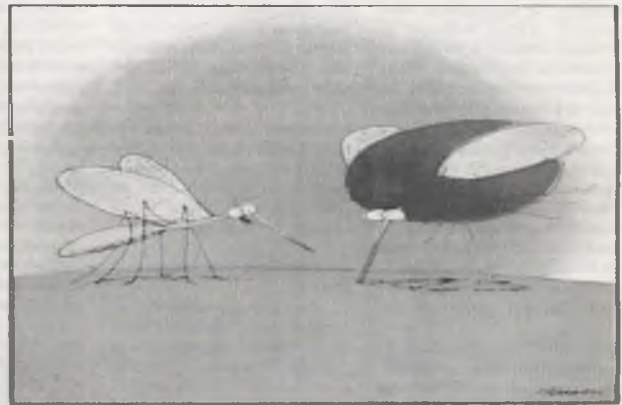
L'ANARCHIE VAINCRA L'ANARCHIE

Wat te doen na het opstaan?

BSG-kalender

Dag	Datum	Activiteit	Kring
woensdag	17.06	Smartlappen	VRG-S
donderdag	18.03	Cartas	JS-ALS
zondag	21.03	CT	FPK
maandag	22.03	CT	LIA
dinsdag	23.03	TD	HOX
woensdag	24.03	TD	HLB
donnerdag	25.03	TD	MLB
zondag	28.03	CT	CAMP
maandag	29.03	CT	KEPS
dinsdag	30.03	TD	KBS
woensdag	31.03	TD	BTS
donderdag	01.04	12 uren loop overdacht CT	BSG

„Zie dat je weggkomt, Betty... Je hebt een slagadergeruukt!”

Het festival van de fantastische film. Deel Twee

Cinema Nova in de schijnwerpers: Het Zevende Spoor en de retrospectieven

In het eerste deel maakten we reeds in grote lijnen kennis met het Filmfestival. In deze aflevering willen we de samenwerking van dit Festival met Cinema Nova nader belichten. Deze cinema, opgestart door een groep hardnekkige vrijwilligers met een groot hart voor film, blijft vechten voor een cosmopolitische cinema met een alternatieve en eigenzinnige filmprogrammering. Daarom ook zal het Festival kunnen beschikken over een tweede bioscoop scherm. De voordelen spreken voor zich. Een tweede zaal betekent immers niet alleen dat men meer films kan vertonen, men kan er ook andere films programmeren. Zo vindt men er onder de noemer *Het 7de Spoor* een meer cinefiet en meer veeleisend, maar daarom niet minder boeiend hedendaags filmaanbod terug. Ook een reeks voorstellingen als hommage of retrospectieve- waarover hieronder meer- vinden weer onderdak in de oude cinemazaal hartje Brussel. Op die manier neemt het Festival opnieuw de draad op met een traditie die door plaatsgebrek in de Passage 44 verloren was gegaan. Wat er bovendien nog bijkomt is dat het Nova-team ook voor enkele speciale middernachtvertoningen en evenementen zal zorgen onder de vorm *Splatter* en *Gore movies*.

Wat houdt het 7de Spoor nu precies in ?

Een 15-tal films van 13 verschillende nationaliteiten wordt in première aan het publiek voorgesteld in een sectie met een neus voor de onafhankelijke fantastische film en oog voor aankomend talent.

Met deze sectie biedt het Festival, net zoals vorig jaar, een venster op de meest uiteenlopende en ongewone werelden van de verbeelding of fantasie.

Het 7de spoor wil een platform zijn voor een nonconformistische cinema van auteurs en zieners, van profeten die nieuwe mythologieën prediken en van bevlogen leerling-tovenaars die goochelen met genreconventies en experimenteren met stijl en thematiek. Kortom, men kan Het 7de Spoor bekijken als een toelichtsoord voor de Dokter Frankenstein's

onder de filmregisseurs.

Over de opening en sluiting van het Festival

Op vrijdag 12 maart wordt het Festival om 20u30 geopend met een ongewoon concert "La joyeuse entrée d'Eric Satie", een multimediaspektakel voor alle leeftijden als ode aan deze eenzellige componist "die jong werd geboren in een oude wereld". Deze wonderlijke mengeling van cultuur en natuur, literatuur en schilderkunst, percussie en klassieke muziek wordt u gebracht door een ensemble afkomstig uit een vreemde streek in België, bevinkt door tovenaars, trollen en duivels: "le Pays des Collines".

Op Zondag 27 maart om 20u30 sluiten The Spaceheads het Festival in de Nova bioscoop af met een live-soundtrack. Deze vertegenwoordigers van de Britse onafhankelijke muzieksceen, bestaande uit drummer Richard Harrison (ex-God is my Copilot, X-ray Eyes) en trompettist/multi-instrumentalist Andy Diagram (bekend van Smash Bomb, The Honkies, Orchestra Murphy en Two Pale Boys), geven het beste van zichzelf op de originele Phantom of the Opera uit 1925, geregisseerd door Rupert Julian en met Lon Chaney in de hoofdrol.

Retrospectieven in Cinema Nova

Gaspar Noë en Lucile Haszihalilovic

Gaspar Noë en Lucile Haszihalilovic zijn niet alleen samen getrouwd, maar hebben ook nog een sterke artistieke relatie. Beide regisseurs richten hun eigen onafhankelijke productiemaatschappij "Les cinémas de la Zone" op. Een perfecte illustratie van deze doorgedreven collaboratie is *Seul contre tous* geregisseerd door Noë, geproduceerd en gemonteerd door Haszihalilovic, een film die wordt vertoond in het kader van Het 7de Spoor. Nova profiteert van deze gelegenheid om terug te komen op het zonderlinge werk van dit buitengewone co-cineasten-koppel en in het bijzonder om *Carne*, een juweeltje waar *Seul contre Tous* een vervolg op is, weer boven te halen.

Noë en Hadzihalilovic houden er eenzelfde filmesthetiek en maatschappelijke thematiek op na: ze spreken over moraal, haat en rechtvaardigheid aan de hand van zorgvuldig

gekozen fait divers. Aanranding, incest, moord, eenzaamheid, zelfmoord, waanzin en banaliteit, aantrekkende en afstoting- kortom alles wat "politically incorrect" is- zijn de onderwerpen die de beiden inspireren en die hen zelfs lijkt te obsederen. Typend is de hyper-realistische filmtaal, een nauwkeurig uitgedokterde mise-en-scène en visuele technieken die dicht in de buurt komen van het stripverhaal en het politieke pamflet. Ze gaan te werk met flietsen en flashbacks, een scenario dat ze doorspekken met invloeden uit de literatuur en de populaire pers. De wrede alledaagsheid, de miserie in achtergestelde buurten, de sociale gruwel worden op uitzonderlijke wijze uitgegroot door het gebruik van het cinemascoopformaat. Dit is een kaliber dat eerder ongewoon is voor de kleine Europese auteursfilm.

Tussen *Carne* en *Seul contre tous* liggen 7 jaar. Cinema Nova wil met twee speciale vertoningen hulde brengen aan het eigenzinnige koppel. Zo staan er de volgende films op het programma: *Tintarella de Luna*, *Pulpe Amère*, *Spot contre la Chasse*, *Carne* van Noë en *La première mort de Nono*, *La bouche de Jean-Pierre* en *Good Boys use Condoms* van Hadzihalilovic. Een langspeelfilm, enkele korte en middellange films en daarbovenop wat publiciteit, dat is alles wat ze tot op heden hebben kunnen verwezenlijken. De impact van deze kleine maar radicale films op de afgeloze toeschouwer is daarentegen direct en de kijkervaring is er één die men niet licht zal vergeten.

Dario Argento

Ter gelegenheid van zijn nieuwe film *The Phantom of the Opera*, wijdt Cinema Nova een kleine retrospectieve aan de eerste films van deze Italiaanse stilst. Dario Argento heeft zich van begin af aan geprofileerd als een innoverend regisseur. Vermoed als barokke detectivethrillers, stellen zijn films verontrustende vragen over causaliteit en waarneming. Het scenario beweegt zich spiraalsgewijs voort, de camera beweegt als in een excentrieke, haast maniakale choreografie. De uitgekende beeldcompositie en merkwaardige shots volgen elkaar op. Zijn films zijn eclectisch en staan bol van referenties naar de schilderkunst, beeldhouwkunst en film.

Zo gaf Argento het giallo-genre (een mix van moordmysterie met horror) nieuwe brandstof

met zijn briljant debuut. *Lucello dalle Piume di Cristallo* (*The bird with the Crystal Plumage*, 1970). Daarna volgde *Il gatto a nove code* (*The Cat o' Nine Tails*, 1971) waarin een maniak zich van een blinde Karl Malden en Catherine Spaak tracht te ontdoen. *Quattro mosche di veluto grigio* (*Four Flies on Green Velvet*, 1972) met Jean-Pierre Marelle vervolledigt de zogenaamde "dierentologie". Argento produceert in hetzelfde jaar een serie van vier televisiefilms, *La Porta Sul Buio* (onder voorbehoud). Niet alleen leidt hij elke film in- een beetje zoals Alfred Hitchcock presents-, hij neemt ook de regie van twee afleveringen op zich. Met *Profondo rosso* (*Deep Red*, 1975), waar het bovennatuurlijke voor het eerst een hoofdrol gaat spelen, wordt zijn vroegere periode op meesterlijke wijze afgesloten.

Raoul Ruiz

De Chileense regisseur Raoul Ruiz verlaat zijn geboorteland met de komst van Pinochet in 1973. Als vertegenwoordiger van de "Nieuwe Chileense Cinema" draaide hij er vooral politiek georiënteerde films. Zijn Europese ballingschap valt samen met een ommekeer in zijn oeuvre, waarbij er meer fantastische elementen insluipen.

Ruiz' films wisselen voortdurend van stemming en sfeer. Zijn ingenueus doorvlochten scenario's, bevolkt met kleurrijke figuren, hebben de structuur van een puzzel of een labrynt met vele verborgen betekenissen, waarbij verschillende verhaallijnen elkaar kruisen. Deze schijnbaar ongecontroleerde instabiliteit en vluchtigheid geeft een duizelingwekkende en desoriënterende indruk. Dit wordt nog in de hand gewerkt door de specifieke beeldtaal en montage. Ruiz vervormt vaak op een subtiel manier het perspectief door bijvoorbeeld de camera schuin op te stellen of provocerend in te zoomen. Het wordt voor de kijker onmogelijk om zich in sommige sequenties nog een helder en vaststaand beeld te vormen. Het is met deze verontrustende onduidelijkheid dat hij het best zijn uniek gevoel voor het fantastische uitdrukt. Raoul Ruiz, meer dan simpelweg een surrealist, is een uiterst consequent en doordacht auteur die uitblinkt door een onnavolgbare productiviteit en een onophoudelijke drang naar cinematografische vernieuwing.

Het zal wel altijd moeilijk blijven om uit zijn omvangrijke oeuvre de meest representatieve "fantastische" films te kiezen. In Cinema Nova krijgt u dan toch een kleine selectie voorgeschoteld, waaronder het enigmatische *L'Hypothèse du tableau volé* (1978) waarin een Verzamelaar wordt geconfronteerd met een collectie mysterieuze schilderijen, waarvan er één ontbreekt; *The Territory* (1981), een coproductie van Roger Corman gedraaid in Portugal over een groep toeristen die in een bos verdwalen en al gauw het laatste laagje beschaving laten vallen; en *La Ville des Pirates* (1983), een film die volgens Ruiz zelf een vrije adaptatie is van Peter Pan.

Peter Jackson

Cinema Nova brengt met de hommage aan Peter Jackson de cultstatus in herinnering die deze Nieuwzeelandse regisseur had voor zijn commerciële doorbraak met *Heavenly Creatures* en *The Frighteners*. Zijn reputatie had hij toen vooral te danken aan een serie uitzinnige horrorfilms.

Zijn eerste speelfilm *Bad Taste* (1987) is sterk beïnvloed door Amerikaanse horror-klassiekers zoals "Evil Dead" en "The Texas Chainsaw Massacre". Door het extreem lage budget nam de voltooiing van *Bad Taste* wel vier jaar in beslag. Het ontbreekt in elk geval echter niet aan slechte smaak. Jackson beweert een slapstick-horrorcomedy te hebben gemaakt volgens het principe van "standing behind a tree with a scary mask on your head and then jumping out from behind in order to scare the girls". Een klein stadje in Nieuw-Zeeland wordt geconfronteerd met een invasie van mensenetende aliens. De bevolking verdedigt zich met kettingzaag, drilboor en soortgelijk gereedschap.

Velen zien in *Meet the Feebles* (1989) een satire op de Muppet Show, maar daar gaat Jackson niet akkoord mee. De enige producties die hij trachtte te parodiëren zijn *The Deer Hunter* en *Full Metal Jacket* en hun parodieering van de Vietnam-oorlog. Hoe het ook zij, de film geeft niettemin het lief en leed weer van een twintigste eenaardige poppen, wiens avonturen achter de schermen van de showbizz gekenmerkt worden door jaloezie, vulgaire sex, drugs en gratuit geweld. Deze film is nog niet in België uitgebracht.

Het splattergehalte van *Braindead* (1992) blijft tot op heden ongeëvenaard. Jaloezie is de voornaamste oorzaak voor het zombiefestijn waarin een moeder verandert in een afgrijselijk mensenverslindend monster. Verplichte kost voor de echte hardcore gore fans, maar ook de

rest van de familie kan zich verlekken aan dit bloederig papje van vlees en ingewanden.

Nocturnes versus splatter&Gore

Cinema Nova heeft een keiharde reputatie te verdereiden wat betreft de nachtvertoningen of nocturnes. Iedere vrijdag, klokslag middernacht, kan het publiek zich komen vergapen aan de meest bizarre en bonte verzameling films die ooit aan het witte doek zijn toevertrouwd: juweeltjes uit de B- tot Z-filmcategorie, cultklassiekers, pareltjes van de (s)exploitation en blaxploitation. Van Nazi zombies over LSD sikkende Vietnamveteranen tot blonde lesbische stoten met grote tieten: iedere afwijking heeft zo wel zijn eigen subgenre.

Tijdens het festival krijgt het publiek niet minder dan vijf middernachtvertoningen in de maag gesplitst. Kinderen en gevoelige personen zijn deze keer absoluut niet toegelaten want het Novateam waagt zich aan het fenomeen van de zogenaamde Gore of Splatter Movie. Dit extreme neefje van de horrorfilm werd in de late jaren '60 geboren dank zij de versoepeling van de censuur en de enorme vooruitgang in het departement make up en maakte vooral furore in de vroege jaren 80. In deze films grijpt men terug naar de traditie van het Franse Grande Guignol theater, dat als grootste attractie realistisch ogende onthoofdingen en aanverwant bloedvergieten ten tonele voerde. In deze categorie rolprenten zijn dialogen en personages vaak van weinig belang en dient de plot niet zelden louter als kapstok voor gedetailleerde geëtalcerde verminderingen en transformaties.

Eén van de meest beruchte tegenwoordigers van het genre, de Duitser **Jörg Buttger**, komt de film waar iedereen al over gehoord heeft, maar die nog weinigen gezien hebben, met tekst en uitleg voorzien. In *Nekromantik* (1987), de titel laat al weinig aan de verbeelding over, toont hij ons onder andere een koppel dat de liefde bedrijft met een rottend lijk. In een obsessieve opvolging van bijna ondraaglijke sequenties wordt de necrofiele passie consequent opgevoerd. De goedkope trucages, de zero mise-en-scène, het no-budget gehalte, kortom, de hele "self made home video look" dragen nog bij tot het grimmige karakter en maken van *Nekromantik* een moeilijk te verteren brok perverse exploitation.

Al even onverbloemd, maar met veel meer ironie, filmt zijn landgenoot **Olaf Ittenbach** zijn wilde nachtmerries van zich af. Zijn vorige productie, de videofilm *The Burning Moon* (1992) werd door de autoriteiten in de ban geslagen wegens teveel expliciet geweld. De film is vandaag nog altijd verboden in

Duitsland. De makers kregen een boete opgelegd en Olaf en zijn ploeg moesten zich een tijdje gedeisd houden. Uiteindelijk werd er toch genoeg geld gevonden om op pellicule te draaien. Olaf Ittenbach komt het resultaat in première voorstellen op het Festival. De horror-komedie *Premutos: The Fallen Angel* (1997) is een orgie van afgehakte ledematen en rondspuitend bloed. En *Premutos*, dat is tevens de naam van een demon die met een soort miraculeuze gele vloeistof de doden weer tot leven kan wekken.

Als de Duitse levende doden u de stuipen op het lijf jagen, dan moet u beslist hun Italiaanse broertjes eens zien. De onbetwiste grootmeester van de spaghetti-horror was ongetwijfeld **Lucio Fulci** (in 1996 ruilde hij zelf het tijdelijke voor het eeuwige). Voor Fulci is een zombie niets meer dan een wandelende of waggelende biefstuk, de ultieme visualisering van de dood en de hel, die te pas en te onpas uit graven en vanachter grote poorten opduikt. In *Zombie Flesh Eaters* (1979), het niet-geautoriseerde vervolg op George A. Romero's *Dawn of the Dead*, laat Fulci zijn kannibalistische zombies in Technicolor en Cinemascope New York veroveren, en met *The House by the Cemetery* (*Quella Villa Accanto al Cimitero*, 1981) vermengt hij stukjes Amityville en *The Shining* plus ieder ander denkbaar horrorcliché (een gekke geleerde. Dr. Freudstein genaamd, een spookhuis en natuurlijk de vertrouwde zombies) tot een onweerstaanbare pulp.

Als sluitstuk en orgelpunt van dit nachtelijk splatterfestijn is er de projectie van de film die een einde maakte aan het fenomeen. *Braindead* (1992) van **Peter Jackson** (wiens *Bad Taste* en *Meet the Feebles* eveneens in de Nova worden vertoond, zie boven) omschrijft de regisseur zelf als "a slapstick comedy with blood and guts instead of custard pies". Vooral de finale, waarin een lertje vleesetende zombies met behulp van een grasmachine wordt gereduceerd tot een hoopje lillend slachtoffer, is waarschijnlijk de meest bloederige filmscène ooit.

Een korte samenvatting geven over elke film die in Cinema Nova wordt vertoond zou ons te ver drijven. Niettemin willen we even stilstaan bij drie films, die onze aandacht verdienen namelijk: *Genesis/Aftermath/The Awakening* van Nacho Cerda (19/3), *Kamikaze Taxi* van Masato Harada (23/3), *Of Freaks And Man* van Hilmar Oddsson (26/3), drie films die respectievelijk op 19, 23 en 26 maart om 18u30 in de NOVA te zien zullen zijn. Interessanter is dat ons studentenblad voor deze films 3 keer 10 vrijkaarten weggeeft aan de meest geïnteresseerden. Jaja, onze gulheid kent alweer

geen grenzen. Wees echter zeer snel, want wie eerst komt, eerst maalt.

Genesis/Aftermath/The Awakening (Nacho Cerda)

The Awakening: Een vrouw blaast haar laatste adem uit. Langzaam maakt haar geest zich los van haar lichaam en wordt ze getuige van haar eigen dood.
The Aftermath: Een wetsdokter voert een atopsie uit op het lijk van een jonge vrouw. Stukje voor stukje ontleedt hij het lichaam, hij haalt haar hersenen eruit, snijdt haar buik open... Het verlangen van de wetsdokter naar de lichaamsresten neemt toe. De nekrofiel in de dokter kan zich niet langer meer verbergen.
Genesis: Een beeldhouwer, gek van verdriet nadat hij zijn vrouw verloor in een ongeluk, begint een standbeeld te creëren dat een exacte copie zal zijn van de overledene. Hij sluit zich op in zijn atelier en gooit al zijn emotie en passie in zijn materiaal: klei. Wanneer hij zijn meesterwerk heeft voltooid, ontdekt hij een kleine druppel bloed die uit het standbeeld lijkt te komen. Tegelijkertijd begint zijn lichaam in klei te veranderen.

De drie eerste kortfilms van Nacho Cerda vormen een trilogie van de dood, die iedere keer benaderd wordt vanuit een ander perspectief. Het leek ons daarom logisch om ze samen in één voorstelling te presenteren. De films werden gemaakt tijdens een periode van acht jaar (*The Awakening* is een studentenfilm die Cerda draaide aan de filmafdeling van de universiteit van Zuid-Californië) en behandelen verschillende sferen en werelden. *The Aftermath* straalt een bijna klinische koude uit, terwijl *Genesis* een esthetiek verkent die schommelt tussen romantiek en expressionisme. Omdat hij het menselijk lichaam onderzoekt in zijn metafysische periode, die van de dood, wordt Cerda reeds beschouwd als het Spaanse equivalent van David Cronenberg. Met de illustere Canadese regisseur deelt hij het verlangen om van "het vlees" het fundament te maken voor zijn cinematografie. De drie kortfilms bevatten geen enkele dialoog. Voor Cerda moet het discours van de acteur hoofdzakelijk verlopen langs het beeld. Dat belet niet dat zijn films zijn voorzien van efficiënte en goede gekozen muziek en geluid. Het is duidelijk dat Nacho Cerda met deze drie kortfilms een veelbelovende toekomst tegemoet gaat.

Kamikaze Taxi (Masato Harada)

Tatsuo is een jonge gangster, hij krijgt de kans om zichzelf te bewijzen door poer te spelen voor Domon, een invloedrijke ultranationalistische politicus. Wanneer Tama, één van zijn meisjes, zwaar mishandeld wordt door Domon, verliest Tatsuo gezicht bij zijn clan. Wat later wordt dan ook nog zijn vriendin Renko vermoord door gangsterbaas Animaru. Tatsuo zint op wraak. Tama geeft hem zijn kans. Ze vertelt hem dat Domon twee miljoen dollar verborgen heeft in zijn huis. Tatsuo schaat een bende achter zich en leidt de overval. Het draait op een ramp uit. Animaru slaagt erin iedereen te vangen en te doden... op Tatsuo na, die terauwernood in een taxi kan ontsnappen met het geld. De taxi wordt bestuurd door Kantake, een Japanner die in Peru werd geboren en alleen maar potjesjapans spreekt. Het klikt tussen Tatsuo en Kantake. Samen met Tama zullen ze het opnemen tegen Domon en zijn waakhond Animaru.

Kamikaze Taxi betekende in Japan de doorbraak voor regisseur Masato Harada (*Gunshed, Leaving*). De film is een razend knappe combinatie van stevige, harde actie en vertelkunst. Harada deinst er niet voor terug om gevoelige thema's aan te snijden. Via het personage van Kantake heeft hij het over de problemen van de gastarbeiders die in het buitenland werden geboren als Japanners, maar die bij hun terugkeer naar het land van hun voorouders genadeloos worden gediscrimineerd. Tama staat model voor de tweederangsbehandeling die vele vrouwen in Japan nog altijd moeten verduren. En de

(Lees verder op p. 11)

Jawel, jawel... De Moecial deelt vrijkaarten uit!!!

Voor de drie films - *Genesis/Aftermath/The Awakening* van Nacho Cerda (19/3), *Kamikaze Taxi* van Masato Harada (23/3), *Of Freaks And Man* van Hilmar Oddsson (26/3), die uitgebreid aan bod komen in bovenstaand artikel, hebben we telkens tien vrijkaarten.

Spurt nu onmiddellijk naar ons redactielokaal (gebouw Y')

en bemachtig één van deze begerenswaardige tickets.

Diegenen die meer dan één artikel uit deze of vorige edities

uit het hoofd kennen krijgen een voorkeursbehandeling.

B X L

WOENSDAG 17
AB 20u Shantalla (500)
NOVA 20u30 Dark

DONDERDAG 18
NOVA 20u30 Docteur K.

VRIJDAG 19
AB 20u Underworld (Uitv.)
Sounds 22u Erik Vermeulen Trio
KVS 20u In Spite of Wishing and Wanting
Munt 20u Palléas et Mélisande

ZATERDAG 20
AB 20u Brussels Concert Band (400)
Sounds 21u Patolie's Texas Blues Band
KVS 20u In Spite of Wishing and Wanting (Wim Vandekeybus & Ultima Vez)

MAANDAG 22
AB 20u30 Wilco (300)
Sounds 22u Alfred Van Acher Kwartet

DINSDAG 23
AB 20u00 Manau (Sold out)
KVS 20u In Spite of Wishing and Wanting
Munt 20u Palléas et Mélisande

WOENSDAG 24
KVS 20u In Spite of Wishing and Wanting

DONDERDAG 25
AB 20u00 Zita Swoon + Mathieu (Sold out)

VRIJDAG 26
Munt 20u Palléas et Mélisande
KVS 20u In Spite of Wishing and Wanting

ZATERDAG 27
Hallen van Schaarbeek 00u00 Bal des Vampires
AB 20u Manic Street Preachers + Idlewild
KVS 20u In Spite of Wishing and Wanting

ZONDAG 28
AB 20u Beenie Man (met live band)
KVS 20u In Spite of Wishing and Wanting

DINSDAG 30
Munt 20u Palléas et Mélisande

WOENSDAG 31
AB 20u30 Matilde Santing

Daar onze agendamadam overwachts vertrok op reis werd deze agenda niet verder afgemaakt.

„Als je wilt, ik heb zelfs toch dat het maar een kind...“

BXL en haar actoren/trices...

Waarom geen tweetalige lijst in een meertalig Brussel?

In juni, wanneer u in het beste geval totaal afgezonderd met de neus diep in de boeken zit, vinden in Brussel samen met het federale circus de gewestverkiezingen plaats. De eerste keuze die de kiezer zal moeten maken, is in -of beter voor- welke taal hij/zij zal stemmen. Daarop verschijnt de respectieve lijst op het scherm (want inderdaad, er wordt digitaal gestemd in het volledige Brusselse gewest). Het ligt niet voor de hand dat een Franstalige die bijvoorbeeld voor Marc Verwilghen of Johan Demol wil stemmen, eerst de Nederlandstalige lijsten zal aanduiden. Sommigen gaan zo ver te stellen dat het informaticasysteem de verkiezingsuitslagen zou beïnvloeden en zelfs verdraaien. Een feit is dat de kiezer zich met deze eerste keuze gedwongen profileert als zijnde lid van de Vlaamse Gemeenschap of van de Communauté Française, of eigenlijk omgekeerd: door zijn moedertaal gepolitiseerd is.

Het statuut van Brussel

De discussie over het statuut van Brussel is, met de federaliseringsnota van minister Vandenbossche, weer actueel. Heden is Brussels' statuut nog steeds 'de hoofdstad van België'. Maar wat betekent het formele statuut eigenlijk voor de dagdagelijkse realiteit? We zien bij elke verkiezingscarroussel dat er aanspraken gemaakt worden op Brussel die eigenlijk voorbijgaan aan de realiteit voor de inwoners zelf: hun stad in België, Europa misschien. Brussel, rommelig en bevolkt door uiteenlopende groepen en gemeenschappen, waar verschillende talen gesproken worden. Moeten we Brussel nu beschouwen als de hoofdstad van België, van Vlaanderen of van Wallonië? Of van Europa? Buitenlanders lachen het vaak ongelovig weg, maar ons landje wordt door zéven regeringen bestuurd: drie gewesten, drie gemeenschappen en één federale regering. Zij zetelen bijna allemaal in Brussel, evenals het gros van het Europees Parlement.

Het valt moeilijk te ontkennen dat Brussel op een totaal 'versnipperende' wijze bestuurd wordt. De basis van deze versnippering van bevoegdheden is het beruchte Communautair Probleem. Tijdens de verschillende etappes in de staatshervorming en federaliseringsproces vanaf de jaren zeventig is Brussel steeds een belangrijk struikelblok geweest. Het heeft lang geduurd voor men het 'hoofdstedelijke denken' kon verzoenen met het 'gewestelijke denken'. Met een bijzondere wet van 12 januari 1989 werd het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ingevoerd. Het taalevenwicht werd in een machtsverdeling gegoten op basis van ingewikkelde evenwichtsmechanismen en resulteerde in een complex doolhof van raden, adviesorganen, verdeelstukken, bevoegdheden... Voor Brussel zijn de bevoegdheden verdeeld onder de Brusselse Hoofdstedelijke Raad en het Brussels Parlement. De Franse en Vlaamse Gemeenschapscommissie zijn wel elk bevoegd voor hun cultuurbeleid. Jos Chabert en Rufin Grijp zijn momenteel de twee (Vic Anceaux is vorig jaar overgestapt) Vlaamse leden van de Brusselse regering. Brigitte Grouwels is de Vlaamse minister voor Brusselse Aangelegenheden (en Gelijke Kansen, hoe een treffende combinatie) en kreeg zo ook een onafgeleide bevoegdheid vanuit Vlaanderen over Brussel. Verder wordt elk van de negentien gemeenten van de Brusselse agglomeratie door de gemeenteraden bestuurd, die wel 'baroniën' genoemd worden. De recente Vlaamse voorstellen maken duidelijk dat Wallonië schrik heeft dat Vlaanderen als economisch sterkste een dominante positie zal willen innemen en ziet daar in elk Vlaams voorstel dan ook een bewijs van. Het Franstalige gewestdenken heeft weer

een verharding ondergaan, toch blijft men (theoretisch) streven naar een 'doorleefde tweetaligheid' en een 'communautaire consensus'.

Wat zit er fout?

Het Brusselse Model is complex. De gewestverkiezingen verplichten de politiek tot gescheiden taalrollen. De belangen op politiek niveau verschillen evenwel van de concrete problemen waarmee Brussel geconfronteerd wordt. Brussel als één stad heeft een beleid nodig uit één stuk en niet aan dit lappendeken van bevoegdheden waarin over concepten als 'evenwicht' en 'autonomie' grote vragen kunnen gesteld worden. De inzet voor de Vlaamse zijde in juni is aanzienlijk. Aan de Vlaamse kant wordt een 'inbraakpoging' van het Vlaams Blok verwacht. Aan de Franstalige kant is momenteel een overwicht PRL-FDF-MDC-PS. We hebben nu met deze partijen een liberaal en bij uitstek franstalig Brussel. Dit is geen stad waar de bewoners de grootste inspraak genieten, maar waar de speculanten-ondernemersbelangen eerst aan bod lijken te komen. Dat zien we alleen al aan het urbaniseringsbeleid dat gevoerd wordt, aan de langzame en onrespectvolle verwoesting van Brussels' patrimonium.

Democratie

Het bestuur een afspiegeling van de bevolking?

Brussel is, als mozaïek van minderheden, werkelijk een unicum binnen Europa. Naast de Vlaamse minderheid zijn er andere minderheden, migranten van allerlei herkomsten. Ook zij hebben rechten en moeten kunnen deel uitmaken van een 'gemeenschappelijke gemeenschap'. Enkele verrassende cijfers die aantonen dat men de migranten in Brussel teveel, en ten onrechte, als homogene groep bestempelt: 40% van de Brusselaars zijn geboren in Brussel, 60% zijn migranten. De helft hiervan komt uit het buitenland, een kwart uit Wallonië en een kwart uit Vlaanderen. Toch wordt, bijvoorbeeld, het aantal mandaten in de gemeenten bepaald volgens het aantal inwoners - ongeacht hun nationaliteit.

De migrantenbevolking in Brussel bestaat uit verschillende sociale groepen, stuk voor stuk minderheden met hun eigen specifieke kenmerken en uiteenlopende demografische en sociaal-culturele spreidingspatronen. Zowel de minst (Turken, Marokkanen) als de meest (Eurocraten) economisch draagkrachtige groep is hier inbegrepen.

In de Belgische democratie wordt een belangrijk deel van de bevolking uitgesloten van iedere politieke verantwoordelijkheid. De migranten zijn een wezenlijk onderdeel van de Brusselse realiteit waar dringend een oplossing voor moet gezocht worden. Het probleem geldt voor heel Europa. In Nederland verkregen migranten al

lokaal kiesrecht.

Brussel telt ongeveer 300 000 migranten die die hier geboren zijn, maar nog steeds de buitenlandse nationaliteit hebben. Er zijn gemeenten, zoals Sint Joost, waar meer dan de helft van de bevolking migrant is en waarvan de overgrote meerderheid er al 10 tot 20 jaar woont. Zij worden helemaal niet vertegenwoordigd. Door allochtonen niet als volwaardige medeburgers te behandelen, drijft men sommigen onder hen verder in de marginaliteit en segregatie, creëert men een voedingsbodem voor etnisch extremisme en wordt de politiek van de straat het enige uitingsmiddel. Dat moet op lange termijn tot explosieve situaties leiden. Het gaat evenwel niet alleen over deze laatste. Ook de zogenaamde Eurocraten hebben ervoor gezorgd dat er in Brussel van een ware internationale gemeenschap kan gesproken worden. Daar deze groepen economisch draagkrachtiger zijn, is deze politieke non-vertegenwoordiging voor hen niet zo'n probleem. Velen zijn het er niet mee eens dat personen die geen belastingen betalen (als grootste doorn in het oog) hier stemrecht zouden krijgen. Voor Brussel zal deze uitbreiding ongetwijfeld gevolgen hebben op het bestuur. In elk geval, we kunnen niet spreken van een afspiegeling van de Brusselse bevolking in het Brusselse bestuur.

De discussie over stemrecht

Het stemrecht krijgt de laatste tijd ook weer aandacht in Europees perspectief. De Maastricht-norm stipuleert dat het gemeentelijk stemrecht tegen 2000 moet toegekend zijn aan alle EU-burgers. Welke criteria ga je hanteren om iemand ja dan nee stemrecht te verlenen? Staatsburgerschap, betalen van belastingen, alhier gevestigd zijn, hier al een welbepaalde tijd verblijven? Mensen uitsluiten van dat meebeslissen kun je moeilijk democratisch noemen. Het belang van de economische draagkracht wordt gauw duidelijk als men kijkt naar de argumenten die men aanhaalt om Turkse en Marokkaanse migranten (voldoen aan bijna alle gestelde criteria als groep) of de Eurocraten (zijn vaak alleen staatsburger) stemrecht te geven. Hoe de taalverhoudingen zich dan zouden vertalen in de politieke verhoudingen is een pertinente vraag. Het hoofdstedelijk gewest heeft herhaaldelijk te kampen met communautaire perikelen. Een oplossing ligt niet voor de hand. De taalwetgeving in Brussel bijvoorbeeld is altijd al gebrekkig toegepast. Het akkoord van 1989 over het taalkader in de gewestdiensten stipuleert 68% franstaligen en 32% nederlandstaligen. Een identieke regeling bestaat in de federale ministeries. De tweetaligheid van het gewest vervalt als een bepaald minimum overschreden wordt. Alleen het FDF is daarvoor te vinden, de andere betrokken partijen zien in

elke wijziging van het taalkader een bedreiging voor de meertaligheid van het gewest. In november 98 stelde Tobback voor om van Brussel een Europees district te maken. Dit stuitte in beide taalkampen op onverbiddelijk verzet. 'De permanente anti-taalwet guerilla van Franstalige zijde mag niet misbruikt worden als alibi om de Brusselse Vlamingen te laten vallen' (Grouwels). De problemen zouden slechts doorgeschoven worden en niet structureel aangepakt.

'Vlaamse politici zeggen dat het stemrecht van onze Europese medeburgers onvermijdelijk is en dat we volwassenheid moeten tonen en openheid, maar een oplossing hebben die Vlaamse politici niet. Als ze werkeloos blijven toezien zal het Nederlands te onder gaan in Brussel. Onze Europese medeburgers zullen er geen traan om laten. Ze hebben ongelijk, maar je kunt het ze niet kwalijk nemen. Ze komen uit vrijwel geheel gehomogeniseerde staten. Nergens in de Europese Unie wordt de verscheidenheid van een land al zo lang met zoveel democratische zorgzaamheid omringd als bij ons. Het erkennen én vreedzaam reguleren van diversiteit in één land en zelfs in één stad, volgens mij de Europese waarde bij uitstek, daarin zijn wij gewoon beter dan de rest van Europa. Maar als wij toestaan dat Brussel verandert in *une ville française*, zoals de fanatici van het FDF het zo graag zouden hebben, dan wordt Brussel in één klap gedegradeerd tot de rang van de banale, want ééntalig Franse politiestad.' (Geert van Istendael)

Voor Brussel is de krachtsverhouding franstaligen/nederlandstaligen op electoraal vlak 80/20. Wij spreken dus met maximum 20% Vlamingen in Brussel over Rechten van Vlamingen. Het is onrechtvaardig dat we als Vlamingen onze rechten willen beschermen door andere mensen rechten te ontzeggen, hoewel deze stad van oorsprong volledig nederlandstalig is. Men gaat ermee akkoord dat migranten stemrecht geven één zaak is. De andere zaak is dat de Vlamingen ook recht hebben op een gegarandeerde

Foto: Een typische Brusselse 'mix'

vertegenwoordiging. Het Brusselse gewest was tot 1850 op een paar kernen na voor meer dan 90% Nederlands. Onze taal werd 'veracht en verschopt' in de school, het gemeentehuis, de rechtbank en zelfs in de winkel en op straat. Er waren wetten nodig om de taal van de kleine mensen te beschermen tegen de taal van de macht. Want de Vlamingen vragen uiteindelijk niet veel meer dan taalpariteit in de instellingen. Dat is toch niet zo veel gevraagd? Wie dit echter beweert wordt snel in de rechtse tot extreem rechtse hoek gedrukt. Maar was het niet de 'linkse zijde' die zich graag profileert als verdediger van de rechten van minderheden, altijd spreekt en handelt tegen de 'gevestigde macht'

en zich verzet tegen het wegmoffelen van geschiedenis?

Het Brusselse stadsproject

Voor zover het sociale leven in Brussel beschouwd kan worden valt op te merken dat er een 'good vibe' gegroeid is die de politieke gespletenheid probeert te ontvluchten en de reële diversiteit steeds weer illustreert. Cinema NOVA, City Min(e)d, Tram 81, Parlano-om maar een paar voorbeelden te noemen van tweetalige projecten die weinig openbaar gemaakt worden in de media, waarschijnlijk omdat de mediakanalen ook taalgescheiden zijn en gesubsidieerd worden door taalgescheiden overheidsmiddelen. Uit een enquête is gebleken dat voor 75% van de stemgerechtigden taal geen

criterium is bij het kiezen voor een partij. Het gaat om wat deze of gene partij voorstelt met betrekking tot de dagelijkse realiteit. Hoewel we de meertalige projecten voor een leefbare stad alleen maar kunnen toejuichen kan op een gegeven moment niet meer voorbij gegaan worden aan de politiek-institutionele gegevenheden. Wat is het politieke alternatief voor de geïnstitutionaliseerde gespletenheid in de Brusselse politiek? Met het oog op de verkiezingen beseften enkele Brusselaars dat dit alternatief wel snel vorm moest gaan krijgen. De Brusselse 'onafhankelijken' zullen bij de verkiezingen van 13 juni op de gezamenlijke lijst van SP en Agalev vertegenwoordigd zijn. Zij willen

stemrecht op alle politieke niveaus. Zolang die doelstelling niet gerealiseerd is, moeten niet-stemgerechtigde groepen verkozen kunnen worden in adviesraden die een 'bindende' stem hebben. Op de SP!Aga-lijst is Yamilla Idrissi hun gezicht. De onafhankelijken willen een Brussel dat democratisch, solidair, pluricultureel, leefbaar en tenslotte jong en dynamisch is. Deze abstracte doelstellingen werkten te zeer concreet uit. Zo pleiten ze voor een defusie van de Brusselse gemeenten op bereikbare schaal: Kuregem, de Noord- en de Europakijk moeten aparte gemeentes worden. Bevoegdheden zoals verkeer, infrastructuur horen thuis op gewest- en niet op gemeentenniveau. Daarnaast willen ze gratis openbaar vervoer voor werklozen, vluchtelingen en mensen die leven van een miniminkomen. De verbrandingsovens moeten gesloten worden. Een gewestelijk centrum zou het racisme moeten bestrijden. Het gevaar zit er steeds in dat men niet verder zal gaan dan vertegenwoordiging en crop uitkomt enkel te streven naar een kartel, hierbij een geloofwaardig stadsproject vergetend. Wat Brussel nodig heeft, is een andere politiek met een duidelijk alternatief tegenover extreem rechts en het 'neoliberaal project'.

Dit alles om aan te tonen hoe zwaar het communautaire probleem het politieke bestel reeds beladen heeft en voor iedereen voelbaar is. Gezien het gewicht van de communautaire strijd dwingen de taalgeschiede instellingen en (subsidiare) bevoegdheden elk ondernemend individu als het ware zich politiek te profileren. Nu is het mij, als Brusselaar, vrij duidelijk dat ik niet vanuit Brussel op zij het Wallonië zij het op Vlaanderen gericht ben. Ik ben op deze eigenste stad gericht, zoals de meeste inwoners trouwens. Van de politieke instellingen wordt toch wel een beleid verwacht dat op deze stad gericht is en de huidige diversiteit respecteert?

Fenna

(Vervolg van p.9) politicus Domon toont aan dat een bepaald deel van de Japanse elite er niet in slaagt om het verleden te verwerken. Dit alles werd in de vorm gegoten van een eenvoudige roadmovie en voorzien van doordringende, zwarte humor. Kamikaze Taxi werd een succes bij het publiek en bij de critici. Deze laatste noemden de film, door de stijlvolle combinatie van spectaculaire actie en introspectief sociaal commentaar, een gangsterfilm voor denkende mensen.

Of Freaks and Man (Hilmar Oddsson)

Dit is het verhaal van vijf vrienden uit Reykjavik, IJsland.

Op een vrijdagavond besluiten Gulli, een zwemkampioen, Ella, zijn vriendin, Beggi, een lozingsexpert, Disa, een alleenstaande aan speed verlaafde moeder en ex-bajesklant Oli om een wilde fuif te organiseren. Maar het feestje loopt zwaar uit de hand. De volgende morgen wordt Gulli wakker naast het naakte, levenloze lichaam van een jonge vrouw. Noch hij, noch zijn vrienden kunnen zich herinneren wie ze was of wat er is gebeurd. Dit onaangenaam ontwaken is het begin van een onheilspellende reeks gebeurtenissen waar geen van de vijf vrienden op was voorbereid. Vragen genoeg, maar niemand schijnt de antwoorden te hebben. Waar kwam de vrouw vandaan? Wie is verantwoordelijk voor haar dood? Wie nam er foto's? Kan je echt je beste vriend vertrouwen...of je liefje?

Het is zonder meer uitzonderlijk te noemen dat een eiland als IJsland met een bevolking van amper 270.000 zielen een kleine maar bloeiende filmindustrie in stand weet te houden. Misschien is het de borrelende vulkanische ondergrond, de talrijke geisers, gletsjers en het eindeloze, ruige en lege landschap dat de visuele verbeelding van de IJslanders zo

stimuleert. Neem nu bijvoorbeeld No Trace, een spannende thriller van Hilmar Oddsson, die zich afspeelt in Reykjavik, de enige stad op het eiland. Oddsson groeide op in een theaterfamilie en studeerde film te München. Daar maakte hij kortfilms zoals In the Shadow of Scartasis, over de geheimen van Snaefellsjökull gletsjer, de plaats waar Jules Verne zijn klassieke reis naar het Middelpunt der Aarde had gesitueerd. In 1986 regisseerde hij *The Beast*, zijn eerste langspeelfilm. Deze psychologische thriller over het lot van twee jonge mensen in een grauw, afgelegen landschap, werd goed ontvangen door het publiek en critici. Zijn tweede film, *Tears of Stone* (1995), gebaseerd op het leven van de IJslandse componist Jon Leifs, was een hit in het internationaal festivalcircuit en sleepte verschillende prijzen in de wacht. Met No Trace kunnen ook wij nu genieten van het werk van deze begaafde IJslandse regisseur.

Domenico

BIOTECHNOLOGIE EN OCTROOIEN: EEN EXPERT AAN HET WOORD

Zoals in het begin van het academiejaar plechtig beloofd volgt hier het derde en tevens laatste deel van onze reeks 'biotechnologie en intellectueel eigendomsrecht'. Voor de gelegenheid ging De Moeial op een donderdagavond buiten alle verdenking gezellig op de koffie bij Sigrid Sterckx, vorse verbonden aan het Centrum Milieufilosofie en Bio-ethiek (voorzitter Etienne Vermeersch) van de Universiteit Gent. Sigrid Sterckx legt momenteel de laatste hand aan haar doctoraat over het onderwerp, organiseerde onder andere een boeiende workshop hierover (S. Sterckx "Biotechnology, Patents and Morality", Aldershot, 1997) en is bovendien één van de weinige onderzoekers in België die de octrooibaarheidsproblematiek niet louter juridisch of natuurwetenschappelijk benadert. Reden genoeg voor ons om even de overtocht naar de stad van Van Artevelde te wagen. Sigrid Sterckx is een zeer spraakzaam iemand en voor wij enigzins van de verrassing waren bekomen, stoomtreinde S.S. al ruim een kwartier door de wondere wereld van de genetische manipulatie. Ondanks de woordenvloed blijft S.S. zeer voorzichtig in haar bewoordingen en verdedigt een weloverwogen en wetenschappelijk onderbouwde visie op de patenteringsproblematiek. Geen slogans dus, maar een nuchtere analyse die het politiek debat alleen maar ten goede kan komen. We vallen meteen met de deur in huis en beginnen langs onze neus weg wat over de Europese wetgeving terzake te leuteren.

Wie deel twee van onze reeks gelezen heeft, weet dat op 16 juni 1997 het Europees Parlement de omstreden richtlijn goedgekeurde over de bescherming van biotechnologische uitvindingen. Hoewel de inhoud van deze richtlijn grotendeels op maat gesneden is van de biotechindustrie, biedt de wet toch enige ruimte voor een fundamentele kritiek op de biotechnologische onderneming. Dit is in principe mogelijk op grond van de zogenaamde moraliteitsclausule van art. 53 (a) van het Europees Octrooi Verdrag, dat de toekenning van octrooien verbiedt voor uitvindingen waarvan de publicatie of exploitatie strijdig zou zijn met de openbare orde of de goede zeden. Maar of de moraliteitsclausule ook effectief kan ingezet worden als instrument om ongewenste biotechnologische producten te weren is niet echt duidelijk. De Moeial legde - om het ijs te breken - deze vraag voor aan Sigrid Sterckx.

SS: Er is nog nooit een patent geweigerd zuiver op grond van de moraliteitsclausule, het is niet veel meer dan een schaaamlapje. Het enige voordeel is dat in Europa de NGO's en ook de consumenten tenminste toch een kanaal hebben om hun ongenoegen te uiten. Het is een goede zaak dat de mogelijkheid bestaat. Zo was er een tijdje geleden een rechtszaak voor het Europees Patentbureau en daar waren zeventien opposanten waaronder een vereniging van tweeduizend ongeruste burgers. Het gaat dus niet alleen om groepen zoals Greenpeace maar bijvoorbeeld ook om de vereniging van Duitse kerken die er allemaal vertegenwoordigd waren.

In de VS bestaat er ook een vergelijkbare grond waarop patenten geweigerd kunnen worden. Men heeft er namelijk drie soorten Utilities (voorwaarden waaraan een patent moet voldoen om door het patentbureau erkent te worden) en één van de drie is het zogenaamde beneficial utility, dwz dat er geen octrooien kunnen verleend worden aan uitvindingen die echt schadelijk zijn. Deze paragraaf is echter nooit gebruikt behalve dan bij toestellen die fraude zouden kunnen bewerkstelligen, maar de zinsnede staat nog altijd in de wetboeken.

DM: Ben je het ermee eens dat op grond van de moraliteitsclausule sommige technologieën verboden zouden moeten worden?

SS: Ik vind niet dat je gelijk of ongelijk hebt. Als bepaalde groepen wilden dat een bepaalde technologie verboden wordt, dan kunnen ze dat natuurlijk ook via andere kanalen proberen te bereiken. Er zijn heel wat mensen die vinden dat een octrooibureau niet de plaats is waar men dat soort van argumenten moet gaan hanteren. De vraag is dan, waar dan wel? Een aantal mensen zegt dat natuurlijk omdat ze het gewoon lastig vinden dat er ethische bezwaren tegen hun uitvinding geuit worden; het is natuurlijk gemakkelijk om te zeggen dat men naar het Europees parlement moet gaan en daar betogen. Ik vind dat, als men erkent dat een octrooi systeem een stimulerend effect heeft op de economie, (dit is immers de grote rechtvaardiging van het hele systeem - anders doet niemand nog uitvindingen, beweert men) dat men dan ook moet aanvaarden dat mensen in dat stadium (octrooiaanvraagstadium) willen interveniëren als ze een probleem hebben met de technologie. Ge kunt in de verschillende stadia van ontwikkeling interveniëren, ik zeg niet dat dat alleen in het octrooi stadium moet zijn, maar ik vind dat er op zijn minst een kanaal moet zijn om een interventie mogelijk te maken van om het even welk lid van het publiek. De octrooi-aanvraag leent er zich goed toe omdat dat de enige plaats is waar elke uitvinding case by case bekeken wordt. Er bestaan inderdaad wel commissies die ethische adviezen geven over sommige technologieën maar dat zijn altijd vrij algemene, abstracte richtlijnen maar het kan nooit gaan over concrete uitvindingen, in tegenstelling tot de octrooibureaus waar elke uitvinding compleet afzonderlijk wordt bekeken en geëvalueerd. Als de exploitatie van de uitvinding in kwestie verbodig is, dan wordt een octrooi soms niet toegestaan. Als men kort op de bal wil spelen dan is het nodig om in te grijpen bij het verlenen van een octrooi, omdat de regeringen anders eerst commissies moeten samenroepen en instellen terwijl het onderzoek en de commercialisering steeds verder gaan. Terwijl als men ingrijpt tijdens de octrooi procedure is de uitvinding nog in een relatief embryonaal stadium. Maar de moraliteitsbezwaren komen er slechts zelden aan bod. De aanvragers van een octrooi gaan ervan uit dat als iemand bezwaren heeft hij deze wel zal uiten. Dit is de gewone gang van zaken, enkel in de Harvard oncomiszaak (de oncomis is een muis die aan de Harvard Universiteit genetisch gemanipuleerd is opdat die in de loop van haar groei kanker ontwikkelt, die dan door sympathieke wetenschappers bestudeerd kan worden) heeft het patentbureau geweigerd om een patent te verlenen op basis van een viertal gronden waaronder ook moraliteit. Maar dit is het enige geval

dat ik ken waarbij men een patent geweigerd heeft omwille van ethische bezwaren. In alle andere gevallen laat men de aanvraag gewoon passeren, niet alleen voor moraliteitsbezwaren maar ook voor andere mogelijke bezwaren en men wacht af totdat tegenstanders het bewijsmateriaal tegen zelf aanbrengen. Ik vind het wel normaal dat als het over moraliteit gaat dat men zo redeneert en dat men de uitvinder het voordeel van de twijfel gunt. Maar het mag natuurlijk niet ontaarden zoals nu, waarbij men de tegenbewijzen wel aanhoort, maar ze desalniettemin eenvoudigweg van tafel veegt met het argument dat het niet voldoende bewezen is dat hun uitvinding schadelijk zou kunnen zijn. Men vindt altijd wel artikels in Science of Nature waarin gesteld wordt dat de schadelijkheid niet ontgensprekelijk bewezen is.

DM: Men zou toch beter moeten weten, in het verleden heeft men reeds producten op de markt gebracht die achteraf een gevaar voor de volksgezondheid bleken te zijn. Waarom weer zo'n risico nemen in plaats van even af te wachten?

SS: Men doet wel veldproeven, zoals opgelegd door de EU, alvorens men toelating krijgt om het product op de markt te brengen. Maar gedurende twee jaar op een paar hectaren proeven uitvoeren is wel iets anders dan "the real thing". Dan gaat het over veel meer dan twee jaar, veel grotere oppervlakken en veel minder gecontroleerde omstandigheden. Maar eigenlijk is dat een algemeen probleem in verband met technologieën. Er moet volgens mij een zekere ruimte zijn waar men proeven kan uitvoeren. Volledige zekerheid is een utopie. Maar men moet natuurlijk rekening houden met de wetenschappelijke studies. Wetenschappers moeten durven om op een eerlijke en open manier te discussiëren. Men mag de problemen niet zomaar wegmoffelen zoals bij antibioticaresistentie. Er heerst teveel een sfeer dat het allemaal wel niet zo erg zal zijn en dat men het wel onder controle zal kunnen houden.

DM: Antibioticaresistentie is wel een potentiële bedreiging voor onze samenleving.

SS: Ja, en dat bestaat al ten dele door een overmatig gebruik van antibiotica. Het blijkt een groter probleem te zijn dan verwacht want gedurende lange tijd heeft niemand zich bezighouden met de ontwikkeling van nieuwe antibiotica. Men dacht de situatie onder controle te hebben maar dat blijkt dus niet te kloppen. Daarom is men volop bezig met het zoeken naar krachtiger middelen.

Ik ken veel te veel vooruitgangsoptimisten, vooral in de biotechnologie, die het — terecht — over de enorme medische doorbraken hebben. Als je de advertenties van de bedrijven bekijkt dan valt op dat ze uitpakken met hun medische verwezenlijkingen maar ze zwijgen zedig over hun landbouwactiviteiten. Ze weten dat het vertrouwen in nieuwe gewassen en organismen heel wat minder is. Men gebruikt het succesverhaal van de biomedische wereld om het geheel te legitimeren. Als men naar een legitimatie voor hun landbouwpolitiek vraagt, krijgt men te horen dat men de honger uit de wereld wil helpen. Ze beloven planten die in alle klimaten en op alle bodems zullen kunnen groeien. Als je dan even kijkt naar wat ze doen dan vraag je je toch af of ze daarmee de problemen in de ontwikkelingslanden gaan oplossen en vooral wie gaat dat betalen?

Die technologieën zijn zodanig duur dat boeren in de derde wereld er nooit gebruik van zullen kunnen maken. Misschien zal men een paar onderzoekscentra hebben waar men zal experimenteren. Maar zelfs hier gaan de prijzen stijgen. Men heeft de hybridentechnologie ontwikkeld om de boeren afhankelijk te maken van die bedrijven. Ze moeten elk jaar hun nieuwe zaden kopen want de nakomelingen van de eerste generatie hebben niet meer de gewenste eigenschappen.

Deze technologie is ontwikkeld met als bedoeling om de boeren elk jaar opnieuw te verplichten tot het kopen van zaden en te verhinderen dat ze die zelf produceren op hun boerderij. Als je dan de industrie hoort roepen dat biotechnologie de oplossing voor het wereldvoedselprobleem is dan stel ik mij daar toch vragen bij.

DM: De nieuwe trend is om terminator technologieën te ontwikkelen, een gentechologie die dient om zaden te ontwikkelen die maar een generatie meegaan en daarna steriel worden, kwestie van de patenten doeltreffend te beschermen. In hoeverre betekent dit een breuk met de bestaande situatie?

SS: Er bestond al een systeem van kwekersrechten waardoor men voor nieuwe plantensoorten een kwekerscertificaat kan krijgen. Tot voor kort had men een specifieke vrijstelling voor telers en boeren. Dat kwekersrecht, dat sociaal veel meer verantwoord was dan het octrooirecht, is in de loop der jaren voortdurend verstrengd. Daardoor sluit het nu beter aan bij het octrooirecht. Men maakt de bescherming van de octrooihouder steeds sterker. Men kijkt vooral naar de belangen van de uitvinder.

De tendens is om almaar meer strenge normen in te voeren. Zo kunnen landen besluiten om niet deel te nemen aan het internationale systeem van octrooiëring. Maar dan moet men een ander effectief beschermingssysteem voorzien. Men zou het kwekersrechtensysteem kunnen invoeren. Maar welke versie? Kan je een ontwikkelingsland opzadelen met het meest recente systeem waar boeren zelfs geen vrijstelling meer genieten?

De huidige tendens is om steeds strengere normen in te voeren en om landen te dwingen om mee te doen. Toen de onderhandelingen begonnen had je als forum de *World Intellectual Property Organisation* (WIPO), een VN-gelinkte organisatie, die ijverde voor een minder stringente patentbescherming, die meer ruimte laat voor de ontwikkelingslanden van sommige groepen landen en mensen. Dit terwijl de geïndustrialiseerde landen een strengere octrooiwetgeving willen. Daarom hebben de VS enorm veel lobbyd om deze onderwerpen binnen de GATT te bespreken. Dat was een primeur. Omdat de VS een veel grotere impact hebben in de GATT dan in de meer democratische VN-structuren, hebben de ontwikkelingslanden tenslotte het onderspit moeten delven. Zo zijn ze verplicht om na een overgangperiode van tien jaar, die nu al halverwege is, alle octrooien te erkennen en die toe te passen in hun eigen land op straffe van handelssancties. Voordien werden deze landen wel onder druk gezet en gedwongen om hun wetgeving aan te passen, maar in de praktijk hielden ze er weinig rekening mee. Nu kunnen ze daartoe gedwongen worden. De verplaatsing van de onderhandelingen naar het GATT-kader (de zogenaamde TRIPS-onderhandelingen) zorgde voor een aardschok op het vlak van intellectuele eigendomsrechten.

DM: Het is toch pervers dat multinationals door te lobbyen bij multilaterale onderhandelingen in staat zijn om een neoliberal systeem op te leggen aan landen die daar niet tegen gewapend zijn.

SS: Maar men kan zich algemeen afvragen hoever de macht van staten nog reikt. Dat zien we ook in België in verband met economische problemen. Het zijn inderdaad banken en multinationals die de macht in handen hebben. Men heeft totaal afscheid genomen van de idee van de soevereine staat.

DM: Dat is bij ons het geval maar toch nog niet in de derde wereld?

SS: Inderdaad en ook hier is het nog niet volledig gebeurd, veel mensen hebben daar problemen mee. Maar de realiteit ziet er anders uit. De landen die eerst in de GATT en nu in de WTO zitten kunnen natuurlijk kiezen om eruit te stappen. Maar als ze dat doen plegen ze economische zelfmoord. Trouwens, iedereen wil in dat systeem stappen omdat het ook bepaalde voordelen biedt.

Stel nu dat India, de grootste opponent in het debat over de octrooiëring van biotechnologische uitvindingen, uit de WTO stapte, dan valt hun export weg. India en Brazilië hebben tot op het laatste moment tijdens de zeven jaar durende TRIPS-onderhandelingen (Trade Related Intellectual Property Rights) gevochten voor een betere overeenkomst voor de ontwikkelingslanden, maar ze hebben de duimen moeten leggen. Het is eigenlijk een uiterst pervers systeem dat onze belangen en meer nog die van de VS oplegt aan de rest van de wereld. In elk geval in dit luk van de GATT-onderhandelingen. In dit dossier is het heel duidelijk dat je gewoon een globalisatie krijgt van de westerse wens. Zo zegt men bijvoorbeeld heel expliciet dat geen enkel domein van de technologie mag uitgesloten worden van octrooierbaarheid. Dat doen ze uiteraard omdat bepaalde categorieën van de industrie zoals farmaciegeneeskunde en biotechnologie afhangen van planten en dieren die ze hoe langer hoe meer uit de derdewereldlanden gaan halen. Er bestaat wel een moraliteitsclausule, ook in TRIPS, maar ook daar is dat niet meer dan een schaalplapje. Een verbetering is pas mogelijk als men de onderhandelingen weer opent en in groep oppositie voert. Maar de meeste ontwikkelingslanden verzinken in de problemen en sturen geen of een kleine delegatie naar de onderhandelingen. Ze beseffen ook niet genoeg het belang van deze ontwikkeling. India en Brazilië hebben altijd met hun vuist op tafel geslagen en andere landen achter zich geschaard maar met weinig succes.

DM: Het is toch niet eerlijk dat bedrijven eerst de genetische rijkdom van deze landen binnenhalen en ze er nadien voor laten betalen?

SS: Het vaste antwoord van de bedrijven is dan: "Ja maar we octrooieren niet die plant of dat gen. We hebben dat gewijzigd." In Europa heeft daarover een discussie gewoed omdat de octrooiëring geldt voor een uitvinding, niet voor een ontdekking. De vraag is uiteraard, wat is een uitvinding en wat is een ontdekking en wat is het verschil tussen beide. Een gen is dat een uitvinding of een ontdekking? Als argumentatie om het als uitvinding te erkennen haalt men dan nog aan dat het gen ook ontstaat door irrelevante informatie. Het is dus niet meer gelijk aan het gen dat ook in de natuur voorkomt. Men verzint argumenten à la carte om de enkele resterende uitsluitingsbepalingen te omzeilen. Voor mij blijft een gen een natuurlijk product, ook al is dat een beetje gezuiverd. Natuurlijke producten zijn geen uitvindingen, ten hoogste ontdekkingen en kunnen niet voor octrooiëring in aanmerking komen. Het kan toch niet dat een plant of dier geclaimd kan worden en aldus onttrokken aan het publieke bezit.

In Europa en de VS is er wel wat commotie ontstaan bij de claiming van de oncomuis waarna de aanvraag geweigerd werd. Het octrooibureau had morele bezwaren omdat de claim veel te ver ging. De proef werd uitgevoerd op muizen maar is toepasbaar bij vele zoogdieren waaronder ook de mens. Eigenlijk moet men een aantal afwegingen maken waarbij men rekening moet houden met het belang van de mensheid als geheel. De ontwikkeling van de oncomuis werd verdedigd door te stellen dat ze het dierenleed zou verminderen door het aantal proefdieren drastisch te reduceren. Maar twee jaar na de indiening van de octrooiaanvraag bleken er in diverse laboratoria al meer dan zeshonderd variëteiten rond te lopen. Ondertussen zijn we al tien jaar verder en nog steeds heeft er niemand een kankermedicijn gevonden dankzij de oncomuis. Nu zijn de uitvinders er wel al in geslaagd om een octrooi aan te vragen waarbij het octrooibureau de statements van de indieners klakkeloos aanvaardde en alle tegenargumenten simpelweg van tafel veegde.

Maar we mogen ook niet doemdenken, we moeten ook openstaan voor nieuwe dingen.

DM: Het probleem is eigenlijk dat er bijna geen discussie is. Zeker niet over de intellectuele eigendomsrechten.

SS: Inderdaad, er wordt wel gepubliceerd over de technologie maar niet over de eigendomsrechten. Aanvankelijk heb ik me

beziggehouden met het onderzoeken van de strikt juridische kant. Daar kwam het utilitaristische aspect (bevorderen van onderzoek en ontwikkeling, nvdv) sterk naar voor, evenals het natuurrecht. Bovendien noemt men inbreuken op het intellectuele eigendomsrecht stevast diefstal of piraterij. Dat is natuurlijk betwistbaar. India kent wel octrooiën toe op processen maar niet op producten omdat ze haar wetenschappers willen aanmoedigen om bestaande geneesmiddelen op steeds goedkopere manieren te produceren. Als derde wereldlanden er bewust voor kiezen om octrooiën niet toe te staan dan worden ze steeds afgeschilderd als piraten of dieven.

Het is ook een politiek zwaar geladen discours. Er wordt gezegd dat de rechten overal gelden en dat dus iedereen verplicht is om ze te betalen. Het is pas sinds een paar maanden dat ik begonnen ben met te onderzoeken wat de mening van de economen is. Zij kijken ook naar de kosten van het systeem. Alhoewel er de laatste vijftien jaar wel wat empirisch onderzoek gebeurd is zijn er toch veel te weinig onderzoeksgegevens beschikbaar. Men heeft wel topmensen uit diverse industriële sectoren geïnterviewd en gepeld naar de mate waarin ze met deze problematiek rekening houden bij het nemen van investeringsbeslissingen. Daaruit bleek dat het verwerven van een octrooi in deze landen nooit een doorslaggevend argument was.

Het huidige systeem kent vele nefaste effecten en de justities zijn deels op drijzand gebouwd, men gaat teveel uit van de a-priori logica van de argumenten. "Als men een beloning geeft wordt er geïnvesteerd."

De bestaande economische studies over het octrooirecht komen telkens tot dezelfde conclusie, namelijk dat er enkel in de chemische en farmaceutische nijverheid een sterke bescherming noodzakelijk is. Zonder deze bescherming zouden deze sectoren een derde minder producten ontwikkelen. Wat dus niet wil

zegen dat deze sectoren staan of vallen met het octrooirecht. Het kan dus allemaal gerelativeerder worden. Maar deze argumenten zullen door juristen zelden aangehaald worden want zij hangen af van de industrie. De mensen op de octrooiëring van bedrijven worden almaar belangrijker. Zowel aan de universiteiten als in de industrie moeten wetenschappers alvorens hun bevindingen te presenteren op een congres of te publiceren ze eerst voorleggen aan valorisatieagentschappen die onderzoeken of er geen waardevolle uitvindingen tussen zitten.

Dat beïnvloedt de omgang tussen wetenschappers, men kan zich afvragen in hoeverre wetenschappers hun kennis nog gaan delen; de sfeer verandert. Als je het minste detail vooraf onthult is er een probleem met de nieuwheid van je uitvinding. Men beweert wel dat de octrooiëring op lange termijn een stimulerend effect heeft, maar op korte termijn heeft ze zeker een remmend effect. Eigenlijk is het een grote paradox, vroeger waren de kapitalisten gekant tegen alle monopolies, ze waren des duivels, nu stellen ze zelf massaal monopolies in. Als men ziet dat primaire goederen zoals voeding, geneesmiddelen, zaden daar onder vallen dan moet men toch de vraag stellen of dat die ook aan dezelfde logica moeten onderworpen worden.

DM: Hoe is het debat over de octrooierbaarheid van biotechnologische uitvindingen op het Europese niveau en in het Europees parlement percies verlopen?

SS: In het Europees Parlement heeft men enkel een aantal amendementen ingediend. De Europese richtlijn dateerde al van 1988 en daarin werd gewoon geen aandacht geschonken aan het ethische aspect. Het parlement heeft dan getracht om ethische principes op te nemen in de richtlijn. Men heeft een commissie opgericht en in 1995 kwam er iets uit de bus waarvan verwacht werd dat het parlement het ging goedkeuren. Op 1 maart 1995 heeft een meerderheid van het parlement dan tegengesteld, precies op ethische gronden. Het was een grote schok toen bleek dat het niet gelukt was de richtlijn goed te keuren. Er werden een aantal amendementen ingediend en na een tijdje kwam de commissie met een nieuw voorstel dat echter nauwelijks verschilde van het vorige. Men had een aantal punten veranderd maar dat was niet meer dan window-dressing. De hele redenering van bijvoorbeeld de octrooierbaarheid van delen van het menselijke lichaam bleef bestaan. Later is dat goedgekeurd, het parlement was niet van mening veranderd maar het heeft zijn bezwaren moeten inslikken. Van de eenzijdig amendementen werd er maar een niet opgenomen in het nieuwe voorstel, het was dan ook het belangrijkste amendement. De

andere dienden om de schijn hoog te houden, ze veranderden niets aan de eigenlijke inhoud. Het geweigerde voorstel ging niet over het claimen van menselijk genetisch materiaal. Daarin stond dat de octrooiaanvrager de persoon die het genetisch materiaal aanbracht moet informeren en diens schriftelijke toestemming met diens naam en die van zijn advocaat moet vermelden in de octrooiaanvraag. Het tegenargument van de Europese Commissie was dat dit onmogelijk want in strijd met de wetgeving op de privacy was. Dat is je reinste onzin want in de laatste regel van het amendement stond dat de gegevens niet publiekelijk gemaakt zullen worden. De Commissie ging daarmee ook in tegen haar eigen ethische adviesraad die voorstelde om zowel bij de afname als bij het claimen van genetisch materiaal de leverancier te vermelden. Het tweede luik van dat amendement ging over het claimen van dierlijk en plantaardig genetisch materiaal. Daarin stond dat de octrooiaanvrager moest bekendmaken van waar hij het oorspronkelijke materiaal haalde. De industrie aanvaardde dit niet omdat het zou ingaan tegen het Verdrag van Rio, alhoewel dat dat niet klopt. Onder Deense druk werd het tenslotte toch opgenomen, maar in de preambule en in een nietszeggende en afgezakte versie waardoor de industrie van alle verplichtingen ontslagen is. Eigenlijk had het Europees Parlement daar een strijdpunt van moeten maken, maar dat durfde het blijkbaar niet. Het is jammer dat zo'n waardevol amendement uiteindelijk niet is goedgekeurd.

DM: Vanwaar die plotse ommezwaai?

SS: Volgens mij op basis van economische retoriek. Het Europese octrooisysteem zou dan zoveel nadelen vertonen in vergelijking met het ultraliberale Amerikaanse systeem dat concurrentieproblemen zouden hebben tegenover de VS en Japan.

DM: Hoe komt het dat de bevolking niet gesensibiliseerd wordt? Buiten enkele organisaties zoals Oxfam doet niemand iets, ook de media niet.

SS: Dat komt omdat de materie veel te complex is. Een sensationeel artikel schrijven over een transgene tomaat is simpel, maar over intellectuele eigendom schrijven is dat niet. Als de mensen vragen wat ik doe dan zit ik in de knoel. Het is onmogelijk om het in tien zinnen uit te leggen. Je kan wel zeggen dat een uitvinder beloofd wordt met een octrooi, maar je kan niet even gauw de grondslagen van het octrooisysteem beginnen uitleggen.

DM: De octrooiëring van genetisch gewijzigde organismen zorgt voor nog andere ethische problemen. Het creëren van afhankelijkheid bij de ontwikkelingslanden. De EU besteedt de helft van haar begroting aan landbouw omdat ze zelfvoorzienend wil zijn op het vlak van voedselproductie. Maar men richt wel een systeem op waardoor de derdewereldlanden afhankelijk kunnen worden van derden, niet van staten maar van bedrijven.

SS: Inderdaad, dat is een bijkomend probleem. Maar ook hier is er veel te weinig onderzoek naar verricht. Dat is inderdaad een van de bijkomende economische implicaties. Het weinig onderzoek dat verricht is roept op tot voorzichtigheid en bescheidenheid. Zelfs als we er vanuit gaan dat het huidige systeem goed is voor ons dan moeten we ons toch afvragen of het ook voor de ontwikkelingslanden een goed systeem is. Als we naar de geschiedenis kijken zien we dat het octrooisysteem ontstaan is om buitenlanders aan te moedigen om nieuwe technologieën binnen de landsgrenzen te brengen. Vroeger was het octrooisysteem gemaakt op maat van de nationale noden van de naties. Nu nemen de ontwikkelingslanden eenzelfde houding aan en wij verwijten hun dat...

De bedoeling van het systeem is zogenaamd de kennis voor iedereen toegankelijk te maken, maar eigenlijk heeft het een tegenovergesteld effect. Door het verlenen van heel brede patenten bakent men delen van het onderzoeksgebied af, waar niemand nog kan werken zonder royalty's te moeten betalen.

DM: Het feit dat zo'n discussie gevoerd wordt in de GATT en niet onder bijvoorbeeld VN-toezicht komt toch ook door de ondergeschikte positie van de ontwikkelingslanden.

SS: De VS buiten hun positie uit om hun wil op te leggen. Ik vraag me af waar ze het hef vandaan halen. Ze hebben de onderhandelingen verplaatst naar de GATT om een sterkere onderhandelingspositie te kunnen innemen, daar hebben ze immers een stok achter de deur. Ze zeggen zelf dat ze vroeger hun problemen oplosten door de *marines* te sturen maar nu liever handelssancties gebruiken als koekoek om markten open te breken. Handelssancties eisen ook slachtoffers maar ze zijn niet zichtbaar.

Als je uithaalt tegen het octrooisysteem beschuldigt men je er al gauw van om tegen de vooruitgang en de wetenschap te zijn. Men denkt in zwart-wit termen. Wetenschappers zijn zelf ook niet objectief, ze zijn betrokken in onderzoeken en hopen om zelf ook ooit een patent te verwerven. Het genereert trouwens ook een enorme verspillen van middelen. Wetenschappers gaan op zoek naar een andere weg om te doen wat we eigenlijk al kunnen om bestaande octrooiën te omzeilen.

Wouter en Luckans

CLAB op je BECQ

Aanvankelijk was het de bedoeling een artikel aan de lezer te presenteren over het proces van Clabecq, waarover - zo oordeelde de redactie - bijzonder slecht bericht wordt in de Vlaamse pers. De Waalse dagbladen daarentegen besteedden hier reeds qua kwaliteit en kwantiteit meer aandacht aan. Uiteindelijk handelt het artikel hier ook over, maar tegelijk over zoveel meer. Want het proces van Clabecq kan je nu eenmaal niet loskoppelen van een aantal maatschappelijke evoluties. We hebben dus tevens aandacht moeten schenken aan een aantal bewegingen en partijen die door velen als links tot extreem-links (en dus verdacht) zullen bestempeld worden. Op zich geen probleem: een studentenkrant heeft nu eenmaal de vrijheid om te berichten over datgene wat ze zelf beslist (met hier en daar eigen klemtoon die de rest van de universitaire gemeenschap al eens in de pen jaagt). Toch is het tekenend voor deze tijd dat ik de drang voel mijzelf te verdedigen tegen de kritiek die ik reeds in de redactie voelde sluimeren: Ik ben geen lid van de Partij van de Arbeid en heb niet de intentie die te vervolgen. Het is enkel door mijn zoektocht naar informatie dat ik een aantal zaken gelezen, gezien of gehoord heb dat ik tot onderstaande ben gekomen. Het is in die vorm dat ik u die informatie wens mede te delen, met enkel de intentie de lezer meer informatie over de gebeurtenissen te verstrekken.

Chronologie van de gebeurtenissen

Rond de jaarwisseling van '96-'97 wordt duidelijk dat de situatie in Clabecq onhoudbaar is. Op 2 februari '97 gaat de "Mars voor Werk" door op de terreinen van de Forges. 70 000 mensen wonen deze betoging bij. In deze periode gaat het om een zeer brede beweging (ook de Russo's, en Paul Marchal in betere dagen, zijn van de partij). Le Soir schrijft "La société civile en fait un symbole pour refuser la fatalité du chômage, de ces condamnations à la précarité qui ne cessent de s'égrenner, de l'injustice, de l'exclusion, de la résignation." Op 5 februari krijgt de vakbondleiding het signaal dat de fabriek ten vroegste binnen vijf maanden zal heropgestart worden. Ondertussen houdt men de fabriek met 161 arbeiders bedrijfsklaar. In maart volgt dan het fameuze treffen met de rijkswacht. Die laatste zal daar een ferme kater (en een aantal arbeidsongeschikten) aan overhouden en noemt deze gebeurtenis zelfs de meest memorabele van het jaar 1997 in zijn blad *Revue de la Gendarmerie* (maart 1998).

In maart wordt dan de naam bekend van de nieuwe overnemer: Duferco, een Zwitserse groep. D'Orazio verzet zich hier echter tegen en van dan af wordt het duidelijk dat de vakbond hem liever kwijt dan rijk is. Toch zorgt D'Orazio er in juni nog voor dat de ovens blijven draaien. "Cela risqué de chauffer", zo meldt hij. Het is onduidelijk of dit op de ovens of op de sociale situatie slaat. In zijn boek beweert hij later dat de helft van Tubize van de kaart geveegd zou worden indien zijn mannen toen de ovens niet onderhouden hadden. Op dit moment hebben alle kadets de fabriek verlaten en de hoofdzetel in Brussel gelocaliseerd. Zij hebben er dus geen idee van hoe de situatie op het terrein eruit ziet.

Ondertussen is het conflict in Vilvoorde beëindigd en wordt duidelijk welke methode rendeert: Clabecq blijft open en Vilvoorde is nog steeds dicht. Op 5 juli krijgt Duferco groen licht.

Daarna wordt het duidelijk dat in dit "nieuwe" bedrijf geen plaats meer zal zijn voor de oude vakbondsdelegatie. Een groot deel ervan

Wie wordt beschuldigd?

Roberto D'Orazio en Silvio Marras zijn waarschijnlijk de bekendsten en beruchtesten onder de dertien beklagden. Verder staan nog André Fontaine, Patrick Franceschini, Giovanni Capelli, Vincenzo di Vincenzo, Michel Orlando, Gerlando Butera, Fernand Fyon, Jean-Paul Esposito, Mouloud Benattou, Ennio Luocalti en André Cloquette terecht. Velen zijn actief als delegee of zijn gewoon actief als militant in hun vakbond.

De beschuldigingen variëren van weerspanningheid in bendeverband over pogingen tot brandstichting en vernielingen

Twee soorten syndicalisme in botsing

De voorzitter van de ABVV (Algemeen Belgisch Vakverbond), Michel Nollet, deed onlangs enkele felgesmaakte uitspraken over dit proces in de geschreven pers (Le Soir, 2 maart 1999): "Le procès de Clabecq tourne à la mascarade et ridiculise la Justice. Qu'on y mette fin!"; of nog "deux poids et deux mesures", waarmee hij doet op het niet vervolgen van de leiders van de boeren die onlangs voor 50 miljoen Bcf. schade in Brussel aanrichtten; of "Que l'Etat

Probleem rechtspraak

Het proces raakt ondertussen maar niet uit de startblokken: Echte debatten vinden er amper plaats en voortdurend wordt de zitting geschorst door de voorzitter. We konden een paar pijnpunten onderscheiden die voor deze vertragingen zorgen.

We vroegen één van de advocaten van D'Orazio en Marras, Dirk Ramboer, welke deze zijn: "Allereerst zou ik in de verf willen zetten dat de rechten van de verdediging geschonden worden doordat het publiek de feitelijke toegang tot de rechtszaal wordt geweigerd. In de Grondwet wordt immers bepaald dat alle processen openbaar dienen te zijn. Er bestaan slechts twee uitzonderingen op deze regel: als er problemen zijn in verband met de openbare orde en als de goede zeden in het gedrang komen. Daar komt nog bij dat het vonnis per definitie openbaar dient uitgesproken te worden. Anderzijds kan het wel dat de rechter tijdens de zitting ordemaatregelen uitvaardigt. En dat is nu net wat rechter della Faille de Leverghem gedaan heeft. Hij weet immers maar al te goed dat hij anders de Grondwet met de voeten treedt. Maar ondertussen is het effect dat hij wou bekomen wel bereikt. Hij heeft bij ordemaatregel beslist de deuren voor het publiek gesloten te houden. Hier bespeelt hij dus ten volle zijn positionele bevoegdheid ter zitting. Maar eigenlijk gaat hij hier toch in de fout: hij mag dit slechts doen wanneer er problemen zijn op de zitting, maar niet voor de ganse duur van het proces. Ik noem dat een soort mini-staatsgreep. Hij stelt immers de Grondwet buiten werking voor de duur van het proces."

Volgens deze advocaat is het duidelijk dat de rijkswacht hier achter zit. Hij verwijst hiervoor naar het proces van D'Orazio tegen Zenner wegens laster en eeroof. Iedereen werd toen gearresteerd, waaronder D'Orazio zelf. "Die kon dus zijn eigen proces niet bijwonen omdat hij in de cel zat". Bijna enthousiast gaat hij verder: "Meester Graindorge vergelijkt dit met de praktijken tijdens het kolonelsregime in Griekenland."

Maar ons is het vooral te doen om het proces tegen de syndicale leiders van het protest tegen de sluiting van de Forges. Het grote probleem hiermee is de aanwending van artikel 66 van het Strafwetboek. Dat stellen zowel de advocaten van de VZW 'Défense des Travailleurs' (die optreden in wat zij noemen principiële processen) als de vakbond ABVV. Maar wat dit proces volgens meester Ramboer zo speciaal maakt is de manier waarop de aanklacht geformuleerd werd. "U moet goed weten dat er hier dertien personen aangeklaagd worden voor drieënveertig feiten. D'Orazio bijvoorbeeld wordt voor alle feiten aangeklaagd. Maar u begrijpt toch ook dat hij niet schuldig kan zijn aan alles wat ze hem aanwrijven. Het is met andere woorden de bedoeling hem (nadrukkelijk) verantwoordelijk te stellen voor deze feiten. Het is toch zo klaar als een klontje wanneer je de achtergrond van het betreffende artikel bekijkt. De bedoeling was zeer duidelijk het treffen van de leiders van de opstand: 'Wie oproept tot misdrijven wordt bestraft.' Verder stelt de verdediging dat de openbaar aanklager niet specificeerd op basis van welk wetsartikel men vervolgd wordt. "Het is de normale procedure dat men dit doet. Zolang wij niet weten welke paragraaf nu juist zal aangewend worden kunnen wij onze verdediging niet voorbereiden. We vermoeden wel dat het om de vierde paragraaf gaat, maar het openbaar ministerie (bij monde van de procureur) wou op onze vragen daaromtrent niet ingaan. Eigenlijk is dit toch wel ongelooflijk grof en schendt deze actie de rechten van de verdediging. Art. 6 §3a. stelt: Een ieder tegen wie een vervolging is ingesteld, heeft in het bijzonder de volgende rechten: onverwilt, in een taal die hij verstaat en in bijzondereheden, op de hoogte te worden gesteld van de aard en de reden van de tegen hem ingebrachte beschuldiging. En dat is nu juist wat niet gebeurd is. De procureur weigert te preciseren wat de aard is van de feiten gepleegd door de beschuldigen. Wij hebben er dus het gissen naar. Ik weet het niet hoor, maar als dit proces zo verder wordt gevoerd dan is er inderdaad iets grondig mis met dit systeem."

Artikel 66 stelt dat:

"Als daders van een misdaad of een wanbedrijf worden gestraft:

Zij die de misdaad of het wanbedrijf hebben uitgevoerd of aan de uitvoering rechtstreeks hebben meegewerkt;

Zij die door enige daad tot de uitvoering zodanige hulp hebben verleend dat de misdaad of het wanbedrijf zonder hun bijstand niet had kunnen worden gepleegd;

Zij die, door giften, beloften, bedreigingen, misbruik van gezag of van macht, misdadige kuiperijen of arglistigheden, de misdaad of het wanbedrijf rechtstreeks hebben uitgelokt;

Zij die, hetzij door woorden in openbare bijeenkomsten of plaatsen gesproken, hetzij door enigerlei geschrift, drukwerk, prent of zinnebeeld, aangeplakt, rondgedeeld of verkocht, te koop geboden of openlijk tentoongesteld, het plegen van het feit rechtstreeks hebben uitgelokt, onverminderd de straffen die bij de wet bepaald zijn tegen daders van aanzetting tot misdaden of wanbedrijven, zelfs voor het geval dat die aanzetting zonder gevolg is gebleven."

De achtergrond van artikel 66 §4

Op een moment dat de machtsverhoudingen in België nog net iets anders lagen dan heden ten dage, keurde het parlement een wet goed die een einde zou moeten maken aan de voortdurende arbeidersopstanden in het Luikse bekken en de Borinage.

Op 18 maart 1886 begon het oproer te Luik. Bij een herdenking van de Parijse commune en een meeting van stakende mijnwerkers brak de opstand uit. Al snel volgde de Borinage het voorbeeld van Luik. Rond 24 maart werd de rust hersteld. Op 26 maart werd het leger alsnog ingezet en vielen er 24 doden. De onrust hield aan en bereikte op 1 april een nieuw hoogtepunt (100 000 stakers en 50 000 soldaten).

De reactie van de regering was typerend voor die periode: het rijksbudget werd verhoogd en de verwoeste ondernemingen konden rekenen op financiële steun. Toch werd er een onderzoekscommissie opgericht die de leefomstandigheden van de arbeiders moest onderzoeken. De bevindingen van deze commissie zouden aan de basis hebben gelegen van de eerste (schuchtere) pogingen tot sociale wetgeving.

Men moet bij dit wetsartikel dus indachtig houden dat de arbeiders geen kennis hadden van wat er in het parlement gebeurde. Zij konden wegens het ontbreken van stemrecht geen invloed uitoefenen op het beleid. Of misschien toch: door gebruik te maken van extra-legale actiemiddelen. De memorie van toelichting verklaart waar het de burgerij om te doen was: "De voorbije gebeurtenissen volstaan om aan te tonen dat het een absolute noodzaak was om de rechterlijke macht de nodige middelen te geven om diegenen aan te pakken die wanordelijkheden veroorzaakten, anarchie prediken en die het lijden van de arbeiders misbruiken om de orde te verstoren." Met andere woorden: de oorzaak van dat leed was niet bestemd voor de oren van de arbeiders. En vakbondsdelegees zouden het leed misbruiken om de orde te verstoren. Als het dat is wat D'Orazio en consorten aangewreven wordt, dan zal bij een eventuele veroordeling de Belgische machtsbalans vervaarlijk in beweging komen.

Michel Nollet beaamt: "deze 'hongeropstand' lag aan de basis van ons sociaal recht. Het is na die opstand... dat Leopold II zijn fameuze ironische uitspraak en dat de twee eerste sociale wetten gestemd werden." Nog duidelijker: "Artikel 66, waarop het proces Clabecq gebaseerd is, vormt voor de democratie een echt gevaar vermits het de mogelijkheid biedt om elke 'actievoerder' te veroordelen die door woord, geschrift of embleem de 'vrijheid van arbeid' in gevaar brengt."

reconnaissance qu'il ne s'agit pas de violence, mais de contre-violence, l'expulsion du désespoir de travailleurs à qui on voulait tout enlever".

Deze uitspraken zijn op zijn minst opmerkelijk te noemen aangezien de houding van Nollet ten opzichte van D'Orazio en diens aanhangers op zijn minst negatief genoemd kan worden. Dit is niet in het minst een gevolg van de verschillende visies op syndicale actie. Waar Nollet een typische vertegenwoordiger is van het Belgische concertatiesysteem (à la Karel Gacoms), is D'Orazio born and worn in het anarchosyndicalisme.

Waar Nollet nog tot voor kort geen uitspraak wou doen over het proces, is hij nu dus van mening veranderd. Dat heeft waarschijnlijk te maken met het gebruik van de beruchte paragraaf 4 van artikel 66 van het Strafwetboek (elders op deze pagina meer daarover).

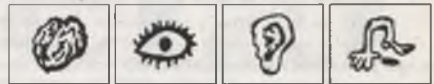
Maar ondertussen wordt ook duidelijk dat de extreem-linkse Partij van de Arbeid (te) veel macht krijgt binnen het ABVV. Het zou inderdaad van een bijzonder ontwikkeld strategisch inzicht getuigen van Nollet om zelf een ruk naar links te maken en tegelijkertijd een fikse waarschuwing te richten aan de extreem-linkers binnen de vakbond: zo slaat en zalft hij zonder (al te grote) brokken te maken. Bovendien vrijwaart hij zijn eigen positie.

In haar persmededeling van 9 maart verwijst het ABVV de Partij van de Arbeid immers 'het systematisch gebruik van geweld'. De Partij van de Arbeid ontkent en het ABVV kan niet nader specificeren. (Tussen haakjes; volgende anekdote wil ik u niet onthouden: bij de PvdA zette de receptioniste mij zeer vriendelijk haar visie op de zaak uiteen - spontaan volksgeweld wordt gesteund. Bij het ABVV niemand zich wou uitspreken over de affaire. En de perschef is op vakantie.)

Frank

de kultuurkrant

trfcentrum Y' - dienst cultuur (02)629.23.25 <http://www.vub.ac.be/cult>

CONCERT

DONDERDAG (11) maart 1999-Kultuurkaffee, 21u, inkom gratis

THE PROHIBITION (F)

Fabrice Laureau: bas
Nicolas Laureau: gitaar, sitar & zang
Ludovic Morillon: drum
Quentin Rollot: saxofon & clarinet

Prohibition werd geboren uit een 4-tal Parijse studenten in 1989 en sinds 5 jaar hebben ze ook een eigen recordlabel (Prohibitionrecords). Voor hun muziek putten ze vooral uit de Parijse muzikale & culturele smeltkroes aangevuld met invloeden uit jazz, Indian music, samba, hardcore... Zodoende produceert Prohibition een zondereer zeer energieke rocksound met een uitgesproken bitterzoet en jazzy karakter die de groepleden liefst zelf omschrijven als "emotive and urban newrock music". What's in a name? Aan jou om het uit te maken, maar verwacht je aan een stevige portie 'nouvele vague' - rock in de trend van Belgische tegenhangers als Zita Swoon, Deus &....

Voorbeluistering: <http://www.prohibitedrecords.com/prohibition/audio.html>
discografie: Debut cd - Turtle, '92 • Cd album - Nebodrine, '94 • Cd/lp album - Cobweb Day, '95 • Split sp with Comershop, '95 • Lp improvised sessions - File Under Music (feat.jazz trombonist Yves Robert), '96 • Cd/lp album - Towncrier, '96 • Cd mini album - Follow the Towncrier, '96 • Cd album - 14 Ups

DONDERDAG (18) maart 1999-Kultuurkaffee, 21u, inkom gratis

LA COQUILLE ET LE CLERGYMAN

(1928, ca. 30') regie: Germaine Dulac - scenario: Antonin Artaud

Deze kortfilm van Germaine Dulac kreeg de eer toebedeeld de eerste feministische én surrealistische film ooit gemaakt. Hij zorgde eind twintiger jaren dan ook voor heel wat controverse. Niet alleen bij publiek maar tussen scenarist Artaud en Mme Dulac: de eerste schold de regisseur de huid vol tijdens de premièrevoorstelling van de film vooral omdat hij niet akkoord ging met de aanpassingen van zijn weinig vrouwlievend en brutaal scenario. 'La Coquille et le Clergyman' is in ieder geval een memorabel filmproduct waarin de negativiteit van seksuele driften van priesters ten aanzien van de vrouw centraal wordt gesteld. Let vooral op de getrukeerde shots waarbij een hoofd in twee wordt gesplitst en deze waar de pij aangroeit achter de rug van de weglopende priester. Een jaar later werd deze productie meteen in de schaduw gesteld door een 2de surrealistische kortfilm van de al meer gerenomeerde kunstenaar: Luis Buñuel en Salvador Dalí...
Live muzikale begeleiding: Geert Waegeman (Cra Magnon)

UN CHIEN ANDALOU

(1929, 20') regie: Luis Buñuel - scenario: Salvador Dalí

Luis Buñuel, producer-regisseur van de film, schreef het scenario samen met Salvador Dalí. Het uitgangspunt is een ontmoeting van twee dromen. Buñuel droomde van een smalle wolk die de maan doorsneed, en van een scheermes dat een oog doorkleefde. Dalí droomde van zijn hand vol mieren. Tijdens het draaien van de film werd elke vorm van logica, herkenning, associatie en opvolging geweerd. Volgens Buñuel symboliseert de film niets en is bewust irrationeel. Het was allerminst zijn bedoeling een attractieve film te realiseren. De toeschouwer wordt met de neus op de feiten gedrukt: "Wij behoren tot een maatschappij die met het surrealisme in oorlog is!" De muziek voor deze stille film wordt live uitgevoerd door DJ Mad Mix Man Reemoh (Remo Perrotti). U mag zich verwachten aan een indrukwekkende mix van filmmuziek, drum'n'bass, break-beats, techno en klassieke hedendaagse muziek. (naar een idee van cc de wildeman)
Live muzikale begeleiding: DJ Mad Mix Man Reemoh (Remo Perrotti)

DONDERDAG (25) maart 1999-Kultuurkaffee, 21u, inkom gratis

W@N(B)

Mark Moon van Overmeir :
leading vocals - harmonica - melotron
Oscar Claus : rhythm guitar - vocals - sax
Lait Batté : drums
Jean Pierre Vermont : lead guitar - melotron
Aellred : bass

"een gesmaakte menging van rockdeunen en theaterinvloeden"

Tijdens de tournee van Jan Fabre's dansvoorstelling Da un'altra facia del tempo in '94 werd de muziekgroep WAN opgericht door Marc Moon van Overmeir, Daire O'Dunlaing en Geert 'Oscar' Claus, respectievelijk acteur, danser en techniekier van het gezelschap. We maakten met onze muziek menige hotelkamer onveilig, of we braken ze gewoon af. Gedurende jaren werkte de groep met verschillende bezettingen.

Geleidelijk ontstond er een groep muzikanten die op een eigenzinnige manier op zoek gingen naar hun muziek. De muziek van het moment, het hier en nu. Bovendien biedt het gebruik van oud - engelse, 17de eeuwse, Shakespeare teksten, muzikaal ondersteund, ons een ruim perspectief. Toch blijft het moeilijk onze stijl te definiëren, vandaar WAN - "We Are Not".

POEZIE

DINSDAG (09) maart 1999-Kultuurkaffee, 20u, inkom gratis

PROZA & POEZIE op de campus

LWK, VO, Artis cultuurkring en Dienst Cultuur stellen voor:
Een proza & poëziewedstrijd.

De beste inzendingen worden gebundeld en gepubliceerd.
Als afsluter: een spetterende proza & poëzieavond met voordrachten, aangepaste muziek en literaire verrassingsacts.

Proza & poëzie op de campus? Daarvoor moet je in het KultuurKaffee

GUY DE SIMPELE

In tegenstelling tot wat zijn naam doet vermoeden is de brusselse kunstenaar Guy De Simpele een zeer veelzijdig artiest. Zijn muzikale eigenheid en zijn poëtische aanleg vormen de ideale voedingsbodem om zijn innerlijke bewegingheid te uiten in zowel gedichten als performances. In het verwoorden van zijn innerlijke leefwereld kent zijn creativiteit geen grenzen en hij slaagt er ook steeds in om zijn droomwereld sfeer vol naar

misschien al van zijn de bezetters eraak te weeten. Sommigen met een heftige critici een poëte maudit wordt genoemd, en anders is dinsdag 9 maart een uitgelezen kans om nader kennis te maken met mars werk.

Guy De Simpele zal dan met begeleiding van basst Eric Gijssels het beste van zichzelf komen geven op de poëzieavond in het kultuurkaffee.

Q-CONCERT

DONDERDAG (11) maart 1999-Aula Q VUB, 20u, 300BEF (7,43EUR) (studenten, -18 jarigen, 60+: 150BEF (3,71EUR))

UNIVERSITÄTSORCHESTER REGENSBURG

In het kader van een uitwisselingsprogramma met de orkesten van de universiteit van A'dam, Munchen, Regensburg en ons eigen VUB-ensemble, speelt het Universitair Orkest van Regensburg o.l.v. Graham Buckland.
Programma:
J.S. Brahms "3de symfonie in F groot"
A. Dvorak "Celloconcerto in si klein"
Solist: **Beate Altenberg**

EXPO

11.03.99 -> (werkdag ts 9u - 17u) Rectoraat
(werkdag ts 11.30u - 17u) GalerY'

"REPETITIEF" Beelden van Gert Fonteyne

REVOLUTIONARY ART

IS NOT DETERMINED BY ITS
AVANTGARDE CONTENT;
NOR ITS FORMAL OR
TECHNICAL TRICKERY,
ITS INTERPRETATION
OF REALITY OR ITS VERISIMILITUDE,
BUT, RATHER,
BY HOW MUCH IT REVOLUTIONIZES
OUR THINKING AND IMAGINATION;
OVERTURNING OUR PRECONCEPTIONS,
BIAS AND PREJUDICE
AND INSPIRING US TO CHANGE
OURSELVES
AND THE WORLD

Jeff SAWTELL

VRIJ PODIUM

ONBEKEND = ONBEMIND

MAANDAG (15) maart 1999-Kultuurkaffee, inkom gratis

Een gezegde dat in het Kultuurkaffee niet van toepassing is. Naar goede traditie organiseren we tweewekelijks op maandagavond een vrij podium. Concerten, toneel, poëzie, acrobatie... alles is mogelijk.

Dit jaar is het vrij podium meer dan een lokaal gebeuren binnen de V.U.B. Elke editie wordt vanaf nu afgesloten door één of meerdere telgen uit de Belgische rockscène. Maandagavond in het Kultuurkaffee: de bakermat van nationaal talent!

Heb je verborgen talenten die je aan een enthousiast publiek wenst te tonen? Aarzel dan niet en neem zo snel mogelijk contact op met Dienst Cultuur. Bereid je alvast voor op het venijnige beest 'plankenkoorts' genoemd...

HISTORISCHE FILMS IN KK

MAANDAG (08) maart 1999- Kultuurkaffee, 21u, inkom gratis

ALPHAVILLE

(1965, 98', z/w) regie: Jean-Luc Godard

Geheimagent Caution wordt naar de futuristische stad Alphaville gestuurd om aldaar een gevangene genomen wetenschapper te redden uit het dictatoriale computerbrein dat de stad en haar inwoners als een 'Big Brother avant la lettre' controleert. Vooral de duistere sombere sfeer en bijna 'comic strip-achtige' shots maken deze film tot een visueel zeer opmerkelijke film.

Met deze wrange satirische film haalde Godard zowel de kritiek van links als van rechts op de hals en bereikte hij meteen piek én eindpunt van zijn succes als filmmaker.

PANEM ET CIRCENSES

DINSDAG (16) maart 1999- Kultuurkaffee, inkom gratis

20u00: 100 Years of horror

22u30: Godzilla & Other Movie Monsters

Het Internationaal festival van de Fantastische Film, Thriller & Science Fiction strijkt weer neer in het KultuurKaffee van de VUB. Laat je meevoeren doorheen de geschiedenis van enkele ons zo nauw aan het hart liggende filmgenres, verpakt in vier originele compilatieprogramma's.

Dinsdagavond vliegen we er in met een twee uur durende kroniek van de horrorfilm, 100 Years of Horror.

Als ideale gastheer introduceert Christopher Lee je in de geheimen van het genre, gebruik makend van interviews met horror-conyfeeren en "bloedstollende" fragmenten uit legendarische griezelfilms. Daarna wordt het een gezellig onderonsje met de radioactieve nazaten van

WOENSDAG (17) maart 1999- Kultuurkaffee, inkom gratis

20u00: A Century of Sci-Fi

22u30: Serie Noire

Woensdag vertonen we A Century of Sci-Fi, een reis aan boord van een intergalactisch ruimteschip met kapitein Christopher Lee. We flitsen terug in de tijd, naar het begin van de Science Fiction film en weer terug naar de toekomst, naar de grenzen van de cinematografische verbeelding.

We ronden de avond af met een special rond de Serie Noire, een onderzoek naar de films van de jaren '40 tot heden, vol kettingrokende detectives die in de netten verstrikt raken van femmes fatales. Het labyrinthische kluwen van intriges, corruptie, misdaad, leugens en bedrog wordt je stap voor stap ontrafeld. Kortom, geef je leergierigheid nieuw voedsel en proef van de boom der filmkennis.

In samenwerking met: Passport Intl Productions
10520 Magnolia Boulevard, North Hollywood, CA 91601

VUB deelt paaseitjes uit in Technoland

In april gaat te Gent een wetenschapsbeurs door waar ook de VUB aan deelneemt. FTI Technoland is een initiatief van onze eigenste Vlaamse regering, met als bedoeling om een impuls te geven aan de technologische en economische vooruitgang in Vlaanderen. Gedurende de zeven dagen dat de beurs doorgaat stelt men er vernieuwende producten en diensten voor. Inhoudelijk bestaat de beurs uit zes verschillende delen, namelijk communicatie, productie, mobiliteit, milieu & energie, voeding & gezondheid en ten slotte onderzoek & onderwijs. De bijdrage van de VUB bestaat uit twee stands die aan gezondheid en leefmilieu gewijd zijn. Door haar deelname wil de VUB duidelijk maken dat ze door wetenschappelijk en technologisch onderzoek helpt om het leven aangenamer te maken. De voorgestelde technologieën worden op een concrete manier voorgesteld zodanig dat ook de leek er iets aan heeft. Men heeft de intentie om zowel het grote publiek als de professionele bezoekers in

te lichten over een aantal onderzoeken aan de VUB. Daarom zullen er buiten wetenschappelijke informatie ook prototypes, computersimulaties, video's en posters aanwezig zijn. De onderzoeksgroep *Application and study of inorganic polymer* onder leiding van Prof. Wastiels en Dr. ir. Wu Xiao gespecialiseerd in het onderzoek naar composietmaterialen stelt op de beurs haar meest recente ontwikkelingen voor. Prof. De Ruyck, hoofd van de onderzoeksgroep thermodynamica, toont een nieuw type brander aan het grote publiek. Deze dient voor het recycleren van energie uit biomassa en is bedoeld voor zowel grote als kleine elektriciteitsverbruikers. Er loopt reeds een proefproject in de Spaanse hoofdstad waar men een tiental appartementen op deze wijze van warm water voorziet. Voor de lezers met platvoeten of dergelijke is er op deze beurs een buitenkansje. Prof. Van Gheluwe stelt immers een toestel voor waarmee het looppatroon kan bestudeerd worden

zodanig dat men kan afleiden of er een risico op letsels bestaat. Om de mensen aan te moedigen om de VUB-stands van nabij te bekijken is er dagelijks een wedstrijd waarvoor men aan de hand van een uitgestippeld parcours vragen moet oplossen over de voorgestelde onderzoeken. Dagelijks worden er vijftig eitjes, bestaande uit een zelf ontwikkelde kunststof, en een aantal cadeaubonnen voor sportschoenen verlost; onder de juiste inzendingen. De eitjes waaruit twee handjes steken symboliseren de geboorte van een nieuwe idee en de geboorte van het nieuwe millennium. Van de cadeaubonnen, geschonken door een aantal fabrikanten van sportartikelen, is geweten dat ze niet door Aziatische kinderen vervaardigd zijn. In tegenstelling tot de schoenen zelf.

FTI Technoland
19-25 april in de Expohallen te Gent; open van 9u30 tot 18u; prijs: 300,- studenten betalen 150,-

Colofon

De Moeial

Tweewekelijks studententijdschrift van de VUB in samenwerking met het Brussels Studentengenootschap, Studiekring Vrij Onderzoek en Dienst Cultuur

Pleinlaan 2, 1050 Brussel
tel: 02/629.23.38
fax: 02/629.23.37

Coördinator
Marjan Temmerman

Vice-coördinator
Fenna Bouve

Secretaris
Wouter Devriese

Penningmeester
Sven O

Webmaster
David Verfaillie

Lay-out
Den coördinator

Redactie
Marjan, Wouter, Ruth, Bart, Sven,
Fenna, Phillippe

Illustraties
Jeroen, archief

Foto's
(van mensen zonder papierem)
Michael Delausnay

Medewerkers
Dimitri, Didier, Anne,
Tom, Sami, Ruben

Abonnementen
Verantwoordelijk: Wouter
Stortenop rek. nr. 001-1386975-48
met melding abo
Gewoon abo: 333 Bf
Steunabo: 1000 Bf

Verantwoordelijke Uitgever
Domenico Vaccaro
Pleinlaan 2, 1050 Brussel

Oplage: 2000 ex.

De redactie is niet verantwoordelijk voor publicaties van het BSG, V.O. en Dienst Cultuur.

